

Rechten van de Mens

We vieren dit jaar de zeventigste verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM). Deze heeft wereldwijd mensen hoop gegeven op rechtvaardiger politieke en sociale verhoudingen.

DOOR DS. A. HEKMAN, ASSEN

Op 10 december 1948 werd de Verklaring aanvaard door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Vanwege de politieke situatie na de Tweede Wereldoorlog werd de werelddoelstelling opgeroepen de basisrechten en vrijheden van alle mensen te eerbiedigen en te beschermen.

Vrijheidsrechten

Burgerlijke en politieke vrijheidsrechten zijn: recht op gelijke behandeling zonder onderscheid van welke aard ook; recht op leven, vrijheid en onschendbaarheid; geen slavernij; geen foltering of andere onmenselijke behandeling; erkenning voor de wet als persoon; recht op gelijke rechtsbescherming; recht op rechtshulp; geen arrestatie, gevangenschap of verbanning naar willekeur; recht op onafhankelijke rechtspraak; recht op veronderstelde onschuld, tenzij strafbare schuld bewezen wordt; recht op privacy zonder willekeurige inmenging; vrijheid van beweging binnen en buiten alle grenzen; recht op bescherming tegen vervolging vanwege politieke overtuiging; recht op nationaliteit; recht om in vrijheid te trouwen en een gezin te stichten; recht op

Regenboogvlaggen worden al eeuwenlang gebruikt door uiteenlopende groepen over de hele wereld. De bekendste zijn die van de homobeweging en de vredesbeweging.

eigendom en bescherming daarvan; vrijheid van geweten, godsdienst en overtuiging; vrijheid van meningsuiting; vrijheid van vergadering; recht op vrije verkiezing van de overheid.

Gelijkheidsrechten

Dit zijn: recht op een gegarandeerde maatschappelijke zekerheid; recht op arbeid, een beroep, gelijke en gunstige beloning en recht op lidmaatschap van een vakbond; recht op rust en vrije tijd en doorbetaalde vakanties; recht op een redelijke levensstandaard en op sociale voorzieningen daartoe, met speciale aandacht voor moeder en kind; recht op onderwijs, gericht op volledige ontplooiing en naar keuze van de ouders;

recht op deelname aan cultuur, kunst en wetenschap en op bescherming van die waarden.

Zorgelijk

De UVRM heeft invloed gehad op bijna alle grondwetten van landen die zijn aangenomen na 1948. Ook een groeiend aantal nationale wetten, internationale wetten en nieuwe mensenrechteninstellingen zijn gebaseerd op de UVRM. De Verklaring raakt steeds dieper verankerd in samenlevingen over de hele wereld doordat burgers er een beroep op doen. Tegelijkertijd komen diezelfde rechten onder druk te staan en wordt de rechtsstaat aangetast. Zoals in Polen waar door nieuwe wetgeving rechters door de politiek benoemd kunnen worden. De rechten van burgers worden geschonden, zij kunnen niet terugvallen op een onafhankelijk rechtssysteem.

De vrije wereld heeft de plicht de mensenrechten te beschermen en aan de jonge generatie over te brengen wat zij geleerd heeft van het verleden, zodat wilkeur, onderdrukking en moord omwille van afkomst, overtuiging of gaardheid niet meer voorkomen, of in elk geval bestraft worden. Machthebbers die mensenrechten schenden, moeten ter verantwoording worden geroepen en niet de hand boven het hoofd worden gehouden vanwege machts- en geldpolitiek. Waar een president Trump liever geld verdient aan wapenleveranties dan op te komen voor mensenrechten, zijn we ver verwijderd geraakt van de vier grondwaarden voor menswaardig leven, geformuleerd door de vroegere Amerikaanse president Roosevelt: vrijheid van mening en meningsuiting, vrijheid van geloof en godsdienst, vrijheid (afwezigheid) van nood en vrijheid en (afwezigheid) van vrees.

Commentaar

Zegenen

DOOR DS. A. HEKMAN, ASSEN

De synode van de Protestantse Kerk in Nederland heeft het onderscheid dat de kerkorde maakt tussen inzegening van het huwelijk van man en vrouw en zegening van een levensverbintenis tussen mensen van gelijk geslacht niet willen wijzigen. Het zou echter geen waardeoordeel zijn. Toch wordt op deze manier het homohuwelijk niet gelijkwaardig geacht aan een heterohuwelijk. De vrees bestond dat een nieuw debat in de kerken over dit onderwerp zou kunnen leiden tot een scheuring. De onderliggende oorzaak van afwijzing van homoseksualiteit en homohuwelijk is het grote verschil in Schriftbeschuiving en Bijbeluitleg binnen de PKN. Gelukkig blijven plaatselijke kerken vrij om te kiezen voor zegening van een homohuwelijk. We moeten de benaming inzegenen afschaffen. Het is een onjuist taalgebruik. De Reformatie zag de huwelijksluiting als taak van de overheid. In de periode tussen Reformatie en de Franse Revolutie kreeg de gereformeerde kerk van de overheid de bevoegdheid om het huwelijk van haar leden te bevestigen (= voltrekken). De synode van Dordt 1619 sprak uit dat de bevestiging geschiedde door inzegening. Hiermee werd uitgedrukt dat met het verlenen van de zegen aan het huwelijk rechtskracht wordt verleend, dus een juridische handeling. Pas na scheiding van kerk en staat kwam aan deze praktijk een einde. De term 'bevestiging en inzegening' bleef gebezigd in de kerk, alsof de kerk het huwelijk voltrekt en niet de overheid. Je trouwt niet in de kerk. Laten we in alle gevallen gaan spreken van zegenen en van een liturgische viering van een trouwverbond voor de Here. Voor Hem is geen mens tweederangs.

Nog geen abonnee?

MAAK SNEL KENNIS!

Zie achterpagina

Bijbel in Hebreeuwse context in Zwolle

Jacob Keegstra spreekt in Zwolle. De Vrije Evangelisatie Zwolle (VEZ) en de International Christian Embassy Jerusalem Nederland organiseren samen de themabijeenkomsten: 'Hoe lees je de Bijbel in Hebreeuwse context?'. Deze ochtend staat in het teken van het Nieuwe Verbond. Graag van tevoren aanmelden, want er zit een lunch bij.

Zaterdag 8 december, 10.00 uur, Zwolle, VEZ Centrum, Rietweg 10, opgeven: israel.studiedag@gmail.com

Dienst in Diever over 'Wat is liefde?'

Het wordt geen gewone dienst, deze zondagavond in de Kruiskerk. Het zal namelijk gaan over de liefde.

Ook wordt er gezongen, over de liefde, door de Living Lord Singers uit Diever. Jong, oud, iedereen is er voor iedereen koffie en thee.

Zondag 9 december, 19.15 uur, Diever, Kruiskerk, Kruisstraat 1A, toegang gratis (collecte)

SIEN in Daarle viert Kerstfeest

SIEN in Daarle is een belangenvereniging die opkomt voor de belangen van mensen met een verstandelijke beperking. In een aangepaste kerkdienst viert SIEN Kerst. Er komen bekende kerstliederen voorbij en er zijn muziekinstrumenten aanwezig om zelf muziek te maken. Voorganger is E.J. Prins uit Daarle. Na afloop staat de warme chocolademelk klaar.

Zondag 16 december, 15.00 uur, Daarle, Hervormde Kerk, Dalvoordweg 2, www.sien.nl

Kerst met Pearl Jozefzoon

In december geeft Lucas Kramer acht sfeervolle kerstconcerten. Hij neemt de bezoekers mee op muzikale reis door het kerstverhaal. De aankondiging van Maria's zwangerschap, de reis naar Bethlehem, de geboorte in de stal, de herders, de engelen, het 'Gloria in Excelsis Deo'. Beide muzikanten zingen solo en er is samenzang.

9 december in de Nieuwe Kerk, Kampen, 20 december in de Martinuskerk, Markelo, € 10, aanvang 20.00 u

Chinese kerk: geroepen om te lijden

De kerk van China staat in de belangstelling. Vervolging neemt toe. Toch groeit de kerk en groeit de Chinese zendingsbeweging. Weinig mensen zijn beter op de hoogte dan Eugene Bach als het gaat om de ondergrondse kerken en hun 'Back to Jerusalem' visie om de volken tussen China en Jeruzalem te bereiken met het evangelie. Hij komt naar Nederland om erover te vertellen.

Vrijdag 7 december, 20.00 uur, Urk, Dayseaday, Texelstraat 4, info: www.backtojerusalem.nl

Dienst voor jongeren in Wierden

'Rode draad door de Bijbel' is het thema van de jeugddienst in de gereformeerde Kerk te Wierden. De dienst wordt begeleid door jongerenwerker Thomas Abbes en de band PraiseMen5, een enthousiaste praiseband uit Kampen. De band speelt overwegend opwekkingsliederen, maar ook Psalmen van nu en liederen van bekende christelijke artiesten.

Zondag 16 december, 19.00 uur, Wierden, Gereformeerde Kerk, Spoorstraat

Vrolijk en vrouwelijk

De Hardenbergse musicus Frank Kaman, al meer dan 12,5 jaar dirigent van Het Christelijk Zangkoor Nijverdal (CZN), dirigeert zijn nieuwe projectkoor 'frank en vrij', bestaande uit ruim veertig dames. Sfeervolle kerstmuziek als het oude kerstlied 'Een roze fris ontloken' gaat hand in hand met het bekende en eigentijdse 'Mary did you know'. Het koor krijgt professionele ondersteuning van pianist Henry Huisjes en euphoniumspeler Jorijn van Heese.

Zaterdag 15 december, 20.00 uur, Hardenberg, Hoftekerk, Lage Doelen 3, € 5, t/m 18 jaar gratis

Chanoeka in synagoge Emmen

Chanoeka is het Joodse lichtjesfeest. Het feest duurt acht dagen en is ter nagedachtenis aan de herinwijding van de tempel van Jeruzalem in 164 v. Chr. In het Hebreeuws betekent chanoeka inwijding. Zondag 9 december vindt in de Synagoge in Emmen het Chanoekafeest plaats. Alle kaarsen van de chanoeka worden aangestoken, er worden verhalen verteld, liedjes gezongen en spelletjes gedaan. Kinderen, ouders en hun grootouders zijn welkom om dit mee te vieren.

Zondag 9 december, 15.00 uur, Emmen, Synagoge, Julianastraat 27, € 7,50

Je bent uitgenodigd

Iemand wilde een groot feestmaal geven en nodigde tal van gasten uit (Lucas 14: 16-24)

DOOR
ERIKA VAN DER LAAN,
SCHOONOORD

Veel mensen gaan gebukt onder de druk om te presteren. Vinden het moeilijk om gewoon hun eigen weg te gaan, als het gaat om carrière, zelfs gezinsplanning - zonder zichzelf voortdurend met anderen te vergelijken. Facebook maakt dat erg

gemakkelijk. En op LinkedIn zie je precies welke flitsende carrièrestappen anderen zetten. Misschien vraag je je wel af: Wat doe ik niet goed?

Nieuwe mentaliteit

Dat kan onrustig maken, opjagen. Het gevaar is dat het een nieuwe mentaliteit wordt, dat je altijd overall 100% moet geven. Je bent zelf verantwoordelijk voor je leven. Je kunt bereiken wat je wilt, als je maar hard genoeg werkt. Lukt het niet, tja, dan heb je niet hard genoeg je best gedaan. Een beetje overtrokken? Mis-

schien, maar zo werkt het wel voor veel mensen. Steeds meer twintigers raken burn-out. En dat heeft hiermee te maken.

Overweldigend

Het leven kan goed zijn. We kunnen ervan genieten. Maar je holt soms zo gemakkelijk jezelf voorbij. En vind dan maar eens een moment om tot jezelf te komen. Alles moet. De kinderen naar sport, jijzelf ook. Op je werk blijven, dus die cursus volgen. Tijd investeren in school, want je kinderen moeten later een goede kans maken op de arbeidsmarkt. Of... je hebt juist helemaal niet zo'n vol leven. Na het verlies van

je baan, nadat je geheel of gedeeltelijk bent afgekeurd, na het verlies van je partner...

Het leven zit vol gebeurtenissen die ons kunnen overweldigen. We zijn maar mens.

Feestmaal

In de Bijbel lezen we een verhaal van Jezus. Hij vertelt over iemand die een groot feestmaal wil geven. Mensen worden uitgenodigd: Kom, alles is klaar! Die-naren worden er op uitgestuurd om de mensen op te halen. Kom! Maar het hoofd van de gasten staat er

GOD SCHREEUWT NIET. EN DAT IS SOMS BEST LASTIG. WANT HOOR HEM MAAR EENS BOVEN HET GELUID VAN JE LEVEN UIT.

niet naar. Naar onze tijd vertaald: de eerste twee hebben zojuist een flinke investering gedaan in hun bedrijf, de derde is zojuist getrouwd. Een feestje? Best leuk, maar nu even niet. We hebben het druk. De mensen worden uitgenodigd. Ze kunnen ja zeggen, maar ook nee.

Genieten

Dat doet God. Hij nodigt je uit. Hij stuurt mensen naar je toe om te vertellen over het moois dat Hij voor je in petto heeft. Het huis moet vol zijn, zegt Hij. Ik wil dat jij er bij bent. Maar je kunt nee zeggen. God dwingt niet. Hij wil zoveel mogelijk mensen laten delen in zijn overvloed, maar overweldigt mensen niet. God schreeuwt niet. En dat is soms best lastig. Want hoor Hem maar eens boven het geluid van je leven uit. Dat is bijna niet te doen. Tenzij je af en toe de tijd neemt om stil te staan en te luisteren. God, jouw Vader, Schepper van hemel en aarde, nodigt je uit om bij Hem te zitten, te genieten van het goede.

Sta eens stil, 'proef en geniet de goedheid van de HEER'. Want: 'gelukkig de mens die bij hem schuilt' (psalm 34).

Het huis moet vol zijn, zegt Hij. Ik wil dat jij er bij bent.

Geld de baas?

DOOR DR. P. BOOMSMA,
AMSTERDAM

Met enige regelmaat hoor ik mensen zeggen hoe slecht het is dat in onze tijd alles om geld lijkt te draaien. Zodanig zelfs, dat ziekenhuizen failliet kunnen gaan. Ik moet zeggen dat ook ik er zo nu en dan niet goed van word. Heeft iemand een

tennistoernooi gewonnen, dan wordt er verteld hoe hoog het prijzengeld is. Gaat een ambtenaar een paar weken naar het Caribisch gebied en dan lees ik dat hij daarvoor 40.000 euro bovenop zijn toch al behoorlijk riante salaris vangt. Zo kan ik nog lang doorgaan, zelfs zonder de hotelkosten van Melania Trump te noemen (zo'n

100.000 dollar trouwens voor het gebruik van een kamer voor een dag(deel)). Dat wil ik helemaal niet weten. Krantenberichten als deze kun je dan ook maar beter niet lezen. Je zou de hoop op een rechtvaardiger verdeling verliezen. En met de noodzaak van eerlijker, dan wel beter delen, word ik hier in Amsterdam zo'n beetje dagelijks geconfronteerd.

MET DE NOODZAAK VAN EERLIJKER, DAN WEL BETER DELEN, WORD IK HIER IN AMSTERDAM ZO'N BEETJE DAGELIJKS GECONFRONTEERD.

Het begint al met de methadonpost, ongeveer vijf minuten lopen verderop. Tegen de tijd, dat deze open gaat, heeft zich een bont en schilderachtig gezelschap in de omgeving verzameld. Voor een belangrijk deel oudere mannen, lijkt het. Sommigen van hen beladen met plastic tassen, waar hun hele bezit waarschijnlijk in is

geborgen. Verder. De gebruikelijke verkopers van de straatkrant - twee euro voor hun inzet. Hier en daar een muzikant. Soms lijkt het een student die iets wil bijverdienen, maar vaker een dakloze die op deze manier het geld voor de opvang van de komende nacht bij elkaar probeert te krijgen.

Het moeilijkst vind ik de 'gewone' bedelaars. In elkaar gedoken zitten ze tegen een muur - jong en ouder zijn ze. Vaak een bekertje in de hand, hopen op een bijdrage. Deze mensen passeren, zonder iets te geven, raakt het geweten des te meer. Behalve zitten, doe zij niets voor het verwerven van de schamele inkomsten. Soms tonen de gezichten duidelijke sporen van overmatig drankgebruik. Geven doe je/ik hen niet zo gauw. Waarvoor wordt het geld gebruikt? En toch, wanneer je zomaar voorbij loopt, voel je je schuldig. Hen niet aankijken

- voor zover dat al mogelijk is - doe je niet snel. Maar iets geven ook niet en toch bekruipt je/me dan een licht schuldgevoel.

Het vinden van een begaanbare weg, een goede houding, een juist gedrag, is lastig. Zeker, wanneer je dan ook nog eens denkt aan de gelijkenis van 'de arme Lazarus en de rijke man'. De bedelaar werd getolereerd aan de achterdeur van het huis van de rijke en scharrelde zijn kostje bijeen tussen de resten. Binnen was het elke dag feest.

Zou het kunnen zijn, dat 'de moraal' van dit verhaal is dat egoïsme verderfelijker is? 'Ikke, ikke ... is al gauw slaaf van 'rupse nooitgenoeg'. In ieder geval is mijns inziens duidelijk dat bij deze gelijkenis niet allereerst de vraag gesteld wordt hoeveel ik zou moeten geven en delen, maar eerder: Hoeveel mag ik voor mezelf gebruiken. Geld en bezit de baas, of ik de baas.

Vervolg van pagina 3

Ook vindt u daar de dozen waarin de bestelformulieren gedaan kunnen worden. Bestellen kan ook via de mail: p.v.kesteren@hetnet.nl Op 31 dec. kunnen tussen 15.00-16.30 uur de bestellingen in de koffiekamer van de Antenne opgehaald worden. Vanzelfsprekend is er dan ook de mogelijkheid om anderen te ontmoeten, een kopje koffie/thee te drinken en alvast de oliebollen te proeven. Bestelt u weer? Wij bakken graag voor u! Namens de bakkers, uw oliebollenbakker, Piet van Kesteren.

DEN HAM

Contactpersoon: dhr. G. Prenger, De Mute 61, 7683XT Den Ham, tel. 0546-671747, gprenger@caiway.nl

Kerkdienst 9 dec.: 10.00 ds. H. de Haan. **O.v.d.:** groep C. **Knd.:** peuters: Denise Ruiterskamp; groep I t/m 8. **Oppas:** zaal 6: Gineke Withaar, Bianca Koebbrugge en Ellenore Haakmeester. Koffiedrinken na de dienst. **GK 19.00** ds. H. Klaassen. Gez. dienst. **Collecten:** 1. Zending. 2. AKA/Erediensten. Deurcollecte: kerk. **HK 19.00** ds. G. de Goeijen. Themadienst. **Overleden.** 6 nov.: Jantina Johanna Keetbaas-Scholten, 15-02-1923, 95 jaar, 'Huize Nieuw Rollecate', E. Tesschenmacherstr. 9, k. 24, Deventer, wijk 11.

Zij die ziek zijn. Diede Boezelman (4 jaar), Esweg 61, was al enige tijd niet fit en toen ze maar niet aan de beterende hand was, bleek na onderzoek dat ze leukemie heeft. Een heel heftige boodschap voor haar ouders en ook voor de kleine Diede. Van het ene op het andere moment staat je leven op z'n kop als gezin. Diede is een week opgenomen geweest in het Prinses Maximacentrum in Utrecht. Nu gaat ze twee keer per week naar Utrecht toe voor chemotherapie. Ze zal nog een hele weg te gaan hebben van behandelingen, maar hoopgevend is dat de prognoses goed zijn. Laten we bidden dat dit zo mag blijven en die medicatie zijn werk zal doen. En laten we Diede, haar vader Ronald, moeder Bettineke en broertje Wout en familie opdragen aan de Here in onze gebeden.

den.

Br A. Bonte, Bossinkkamp 9a, verblijft bij het schrijven van deze kopij, al 2 weken in het ziekenhuis te Almelo. Vorig jaar zomer is één van zijn onderbenen afgezet. Nu waren er complicaties aan het andere been. Hij is geopereerd aan dit been, in de hoop dat dit gespaard zou kunnen blijven. Helaas bleek dit niet het geval. Nu is ook dit onderbeen afgezet. Heel ingrijpend allemaal voor hem en zijn gezin. De Here ontferme zich over hem en geve kracht en moed voor de revalidatie.

De Here zij met allen die kampen met ziekte, zorgen, moeite of verdriet. We denken daarbij ook aan de fam. Dronkert in ons dorp die van het ene op het andere moment hun man en vader Paul moeten missen na een heel tragisch ongeluk. Maar ook aan de overige betrokkenen. 'Bij de eeuwige God zijn jullie veilig, Hij draagt jullie in zijn armen' (Deuteronomium 33: 27 Bijbel in gewone taal) In Christus verbonden.

We leven ook mee met hen die thuis of in het ziekenhuis te kampen hebben met de gezondheid. Henrieke Remmink (Blesdijk) ondergaat al wat langere tijd chemokuren die redelijk aanslaan. Het vergt veel van haar en als ze weer voor een behandeling naar het ziekenhuis moet dan duurt dat een hele dag van 's morgens vroeg tot in de avonduren. Ze is nu ongeveer halverwege een 2e periode met wekelijks kuren. Helaas kan Henrieke momenteel geen kerkelijk werk verrichten zoals met de catechisaties en dat vindt ze erg jammer. We hopen dat gaandeweg haar gezondheid ten goede keert.

Br, Henk Binnenmars, Rohorst, is getroffen door een herseninfarct thuis en opgenomen in het ziekenhuis te Almelo. Hij is wel aanspreekbaar maar slecht te verstaan. Gelukkig kan hij zijn been alweer wat bewegen, maar z'n arm nog niet. Ook is door een vernauwde hartklep zijn hartfunctie maar 25%. We hopen dat zijn revalidatie spoedig op gang komt.

Allart Olsman, de Mute, heeft een tumor achter z'n oogkas waar hij veel last van heeft zoals hoofdpijn en dubbelzien. Hij kan niet meer autorijden en ook

z'n werk niet meer doen. Hoewel het een goedaardig gezwel betreft zit het vast aan de zenuwen en daarom moeilijk te opereren tenzij dan met veel risico op nog meer uitval. We bidden en hopen dat er ook voor hem uitkomst is.

Zij die van ons heengingen. 25 nov. was het eeuwigezondag van het kerkelijk jaar 2018 hebben we als gemeente de namen genoemd van gemeenteleden die ons ontvallen zijn en die de Here tot zich heeft geroepen: Berendina Dubbink, Sanatoriumlaan 20, overleden op 6 dec.: 90 jaar. Johanna Prenger-Ballast, Kosterskamp 4, k103, overleden op 24 dec.: 83 jaar. Albertje de Lange-Zandbergen, Kosterskamp 4, k105, overleden op 1 jan.: 79 jaar. Gerrit Jan Blekkenhorst, 't Sumpel 62, overleden op 30 jan.: 84 jaar. Geertje Lubberta Valk-van Veen, Kosterskamp 4, k2, overleden op 2 febr.: 89 jaar. Gerrit Altena, De Tye 1, k16, overleden op 3 febr.: 83 jaar. Gerrit van Beesten, 't Sumpel 22, overleden op 2 maart: 67 jaar. Hendrikus Dubbink, Linderweg 7, overleden op 25 maart: 85 jaar. Lena Meinetten-Veldman, Molenstr. 20, overleden op 27 maart: 90 jaar. Hendrikje Wemekamp-Koppelman, Sanatoriumlaan 20, overleden op 24 april: 88 jaar. Gerridina Hendrika Wessels-Grootens, Kosterskamp 4, overleden op 16 mei: 88 jaar. Gerrit Jan Seigers, Stobbelaarweg 3, overleden op 21 mei: 78 jaar. Klazina Binnenmars-Janssen, Kosterskamp 4, k. 12, overleden op 10 okt.: 88 jaar. Jantina Johanna Keetbaas-Scholten, E. Tesschenmacherstr.9, overleden op 6nov.: 95 jaar. Hebreëen 11 sterkt het geloofsvetrouwen door mensen te noemen uit het verleden met betekenis voor het heden en de toekomst, waarbij voorop staat: 'Het geloof legt de grondslag voor alles waarop we hopen, het overtuigt ons van de waarheid van wat we niet zien'. (vs. 1)

HARDENBERG-HEEMSE

Contactpersoon: mw. C. Ols-

man, Vechtvoorde 5, 7772 VA Hardenberg, tel. 0523-272019 **Kerstpakkettenactie.** 'Samen Delen' een initiatief van de kerken uit Hardenberg-Heemse en Radewijk wil ook dit jaar weer kerstpakketten maken en uitdelen aan mensen met een klein inkomen. Daarvoor doen wij een beroep op u. U kunt ons helpen met producten die vaak in kerstpakketten zitten, kortom alles wat een doorsnee gezin zo dagelijks nodig heeft. Ouderling of diaken kijk goed in je wijk, adressen aanleveren voor 12 dec. naam en gezinssamenstelling. Ook een gift is welkom op rek. NL30RABO0324960670 t.a.v. 'Samen delen' diaconie Prot. gem. Hardenberg/Heemse. Opgave: samendelen@hetnet.nl **Samen Zingen Hardenberg.** 8 dec. in de Höftekirk. Liederen van toen en nu m.m.v. Herman Boerman orgel/piano. Hans Schippers piano/orgel, Mariëlle Schippers Dwarsfluit en Gert Pannekoek, bariton. Aanvang: 19.30 uur. Toegang: gratis, wel collecte.

Kerstmarkt 15 dec. Voor het maken van kerstbakjes/kerststukken zijn wij op zoek naar groen, kerstbakjes en andere kerstspullen (ballen etc.). Erik Meijerink, tel. 0633580001 en Janneke Meijer 06-57050404. **Noaberlunch** wordt gehouden op 12 dec. in De Esch. Opgave tel. 262216 of per mail: jtmeerveld@hotmail.com voor maandagavond 10 dec. om 18.00 uur.

LUTTEN/SLAGHAREN

Kerkdienst 9 dec.: Kruiskerk 9.30 ds. J. Post, Wierden-Lutten. **O.v.d.:** mw. E. Soer-Veneman. **Organist:** dhr. R. Kooiker. **Flame:** mw. K. Welleweerd en mw. A. Potgieter. **Oppas:** mw. L. van Noord en mw. M. Kemink. **Welkomscomit :** mw. D. Brink en mw. J. Lammers. **Beamer:** dhr. E. Nijboer. **Overleden.** Op 24 nov. is overleden onze broeder Ab Leenders, Zwartedijk 22, 7775 PB Lutten, in de leeftijd van 74 jaar. De crematie heeft plaatsgevonden op 29 nov. op 'De Lariks' in Hardenberg. Vooraf werd een herinneringsdienst gehouden. We wensen Rita en de (klein) kinderen veel sterkte toe en Gods troostende nabijheid. **Jarig.** Mw. H. Spang-van Dijk, Semmelinksdijk 13, 7775 PG Lutten, 3-12-1939. Mw. J. v/d Kamp-Altena, Anerweg Z. 55a, 7775 AP Lutten, 4-12-1945. Dhr. H. Berg, Esdoornstr. 12, 7775 BH Lutten, 4-12-1948.

Zieken. Dhr. H. Schottert, De Lutteresweg 9a, 7775 PM Lutten is opgenomen in het streekziekenhuis, Jan Weitzkamplaan 4a, 7772 SE Hardenberg, 2e verd. Br. Roelof Lamberink, Lutteresweg 1, 7775 PM Lutten, is opgenomen in het ziekenhuis te Almelo. Kamer I.14 (IC), Zilvermew 1, 7609 PP Almelo. Hier heeft hij een darmoperatie gehad.

De bloemen gaan vandaag met een groet van ons allen vanuit de Kruiskerk naar Henk Brill, Lijssterbesstraat 13 te Lutten; vanuit de Kapel naar de fam. H. Winter, Tweede Blokweg 3 te Schuinesloot; vanuit kerkgebouw de

Lantaarn naar de fam. Spijker, Kiezelweg 10 te Lutten.

Open doors. 9 dec. is er om 9.30 uur een gezamenlijke dienst in de Kruiskerk. Er komt een spreker van Open Doors vertellen over christenvervolgning. Onder meer aan de hand van eigen ontmoetingen met vervolgde christenen. Waar worden christenen vervolgd en waarom? De verhalen uit de Vervolgde Kerk zijn vaak schrijnend, maar ze bevatten ook een inspirerende boodschap. Over volharding in geloof, moed en de kracht van gebed. De collecte is bestemd voor Open Doors. En deze wordt, door iemand die anoniem wenst te blijven, verdubbeld. **Wereldlichtjesdag.** Dit jaar wordt op 9 dec. voor de 5e keer in Lutten Wereldlichtjesdag georganiseerd. We staan met elkaar stil bij alle kinderen die, op welke leeftijd en om welke reden dan ook, zijn overleden. We hopen op die manier een lichtpuntje te kunnen bieden in deze donkere dagen. We eren en herinneren al die kinderen door een kaarsje te branden, te luisteren naar muziek, troostende woorden en gedichten. Dit jaar werken Han en Moniek Kemink muzikaal aan deze bijeenkomst mee. En natuurlijk wordt het speciaal voor deze dag geschreven lied 'Precious Child' ten gehore gebracht. De bijeenkomst begint om 18.30 uur in kerkgebouw de Lantaarn, daarna gaan we naar de begraafplaats.

MARIENBERG

Contactpersoon: mw. Jeannet Visser-Hesselink, Ds. P. H. Wolfertstraat 35, 7692 AH Marienberg, tel. 0523-235724, e-mail j.visser.hesselink@gmail.com **Kerkdienst 9 dec.: 9.30** ds. L. van Rikxoort. **19.00** ds. P. Boomsma, A'dam. **O.v.d.:** mw. M. Dogger. **Diakenen:** A. Visser en W. Wittenberg. **Collecten:** KRQ, kerk en gebouwen. **Gastvrouw:** M. Dogger.

Kerstmiddag. Gezellige Kerstmiddag voor al onze 65-plusers op 13 dec. We beginnen om 15.00 uur met thee/koffie in de Wingerd. Het programma bestaat uit schriftlezing, zang, declamatie en een kerstverhaal. Ds. L. van Rikxoort verzorgt de meditatie. Aan het eind van de middag houden we een broodmaaltijd. Er is een collecte voor de onkosten. Indien nodig, kan er vervoer geregeld worden. U kunt één van de volgende dames bellen: Henriëtte Hans: 251662, Petra Kelder: 250616. Iedereen van harte welkom! Graag tot ziens namens de wijkheer en de wijkdames.

Jarig. 4 dec. hoopt dhr. G. Bartels, Grote Esweg 24, 7795 DG Duffelen, 80 jaar te worden. 14 dec. hoopt dhr. W. Menzo, Ds. P.H. Wolfertstr. 9, 7692 AH Marienberg, 74 jaar te worden. 14 dec. hoopt dhr. L. Ramaker, Ds. P.H. Wolfertstr. 27, 7692 AH Marienberg, 73 jaar te worden. 18 dec. hoopt dhr. H. ter Bekke, Oordtstr. 12, 7685 PB Beerzerveld, 73 jaar te worden. 21 dec. hoopt mw. H. Noverman-Kleinjan, Kloosterdijk 11A, 7692 PH Marienberg, 85 jaar te

Advertentie

“De Bijbel is geen boekje voor het bloeden.”

Of het meest eigenzinnige, christelijke blad van Nederland bij u past? Gewoon proberen. Zonder kosten. Zonder verplichting.

met Rikkert Zuiderveld
schrijver en muzikant

kritisch en betrokken
maandbladreveil.nl

½ jaar GRATIS proberen!!

Wandelen langs 't Joodse leven in Deventer

In het pittoreske Deventer is het mogelijk te wandelen onder leiding van een gids. Deze speciale wandeltocht heet 'Het verstoorde leven' en voert langs oude Joodse plekken in Deventer, zoals synagoges, woonhuizen en winkels. Anekdoten, geschiedenis en andere verhalen maken dat de wandelaar een beetje besef krijgt hoe het Joodse leven voor de Tweede Wereldoorlog zich hier afspeelde. Wandelaars lopen onder andere langs de woningen van David Cohen, de familie Adelaar, Sam Noach ('De man van Deventer') en Etty Hillesum. Start wandeling vanuit het Etty Hillesum Centrum.

Zondag 9 december, 13.00 uur, Deventer, Roggestraat 3, toegang € 5 (reserveren niet nodig)

Gebedsgenezing (2)

Het wonder of de God van het wonder?

Het gebed is hem dierbaar, zei Arjen van der Spek de vorige keer in het Gezamenlijk Zondagsblad. Toch maken verhalen over gebedsgenezing hem onrustig. In dit nummer snijdt Bram Rebergen hetzelfde thema aan, vanuit een andere hoek. Alsof hij ongelovig zou zijn...

DOOR: BRAM REBERGEN, DIRECTEUR YOUTH FOR CHRIST NEDERLAND

In een bepaalde omgeving voel ik mij soms ongelovig. Vooral daar waar de zekerheid van het 'geloof' op een radicale manier wordt geproclameerd of geclaimd. Vooral als de onbetamelijke grootheid van God tot een soort Jip en Janneke formule wordt gereduceerd.

Glorie aan God

Laat ik een precaire kwestie aan de orde stellen. In mijn omgeving werd een jonge vrouw ernstig ziek en de menselijke verwachting over haar leven was hopeloos. Een storm brak los. De voorganger van haar gemeente zocht de (sociale) media en ook een bevriende arts riep via Facebook op om snel te voorzien in wat nodig was: een gezond orgaan om te transplanteren. Als dat orgaan niet tijdig beschikbaar zou zijn, zou de jonge moeder absoluut sterven. Mensen werden opgeroepen om herstel bij de Almachtige af te 'bidden'. Ergens las ik dat we 'herrie moesten maken' voor het leven van de vrouw. En er werd gebeden. Voor een orgaan en voor genezing. Want, God kan en wil genezen. Ik weet zeker dat tienduizenden christenen hebben gebeden. Een getuigenis van jewelste. En wat een verbinding ontstaat er als leed zoveel mensen aanspreekt en oproept om in actie te komen. Inmiddels heeft een operatie plaatsgevonden. De toekomst van haar leven is nog fragiel, maar er is meer licht. Glorie aan God! De stemmen zullen klinken: 'Zie je nou wel... God geneest.'

Alles in Zijn hand

Juist dan groeit diep in mij een

bepaalde weerstand en dat onbehaaglijke gevoel 'ongelovig' te zijn. Iets klopt er niet... In mij roept er iets over de grenzeloze neiging van de mens om toe te eigenen wat niet toe te eigenen is. En bij mij rijst de vraag: gaat het om het wonder of de God van het wonder?!

Allereerst geloof ik dat gebed een van de meest directe en intieme manieren is om onze persoonlijke relatie met God vorm en inhoud te geven? Geloof ik in de kracht van gebed? Ja, amen JA!!! Ik geloof dat bidden de manier is om frank en vrij mijn gevoel van tekort, schuld, schaamte, zonde, onwil, onmogelijkheid, onmacht en onzinnigheid bij onze Schepper neer te leggen. Maar ook boosheid, teleurstelling, verdriet, zorg,

pijn, onbegrip, vreugde en dankbaarheid. Want Hij kent de zijnen. Het bevrijdt me van een voortdurend gevoel

bepert te zijn op alle terreinen van mijn leven. Het versterkt mijn geloof, want het geeft veel troost aan de gedachte dat Hij er is Die groter is dan ik. Ik geloof dat Hij voortdurend mijn menselijkheid begrijpt, vergeeft en verzoent. Hij IS GOD en niemand anders. Hij heeft uiteindelijk alles in Zijn Hand. Dat geloof ik. Ook geloof ik dat gebed een geweldige manier is om naar God te luisteren. Stil te worden voor Zijn Aangezicht en de diepte van die innige relatie te proeven, te voelen en te onderhouden.

Lijden oplossen

Terugkerend naar mijn thema. Het geloven in de kracht van het gebed en dat die kracht moet worden omgezet in een bovennatuurlijk, wonderlijk ingrijpen van

God. Daar willen we Gods handelen dan vooral zien. Het lijkt minder interessant dat God ook - en misschien wel juist - handelt in en door bestaande wetmatigheden en structuren. Door menselijke handen. Door ontwikkelde technieken en inzichten (waar komt die kennis eigenlijk vandaan?). Of in minder aanspreekbare en spectaculaire omstandigheden.

God moet ingrijpen, geloven we. Dat kan genezing zijn van een ziekte bij mezelf of een ander. Dat kan herstel zijn van een onherstelbare breuk tussen mensen. Of keren van het tij in een uitzichtloze situatie van armoede, honger, etc. Ik zie overigens heel sterk de nadruk op deze rol van gebed als het gaat om *persoonlijk leed dichtbij* en beduidend minder op de thema's die grote groepen mensen treft. Blijkbaar willen we het lijden dichtbij opgelost zien. We komen NU in actie en we vinden dat er NU wat gebeuren moet. Iets mis mee? Ik denk het niet.

Collectiviteit

Er lijkt nog een dimensie bij te komen. Als we het met meer doen, is de kans op 'succes' groter en in zekere zin maakt het ook nog uit waar we dat doen. In de betreffende gemeente, op een conferentie of locatie waar het leed is. Hoe meer mensen bidden voor eenzelfde resultaat, hoe groter de kans dat GOD handelt. Die veronderstelde logica herken ik minder in de Bijbel. Ik zie wel dat het volk collectief schuld belijdt, (be)rouw toont of Gode lof brengt.

Overwinningsdrang

Nog een motief dient zich aan. Niet zelden hoor ik: 'Het kan nooit Gods bedoeling zijn dat...' Een soort overwinningsdrang steekt de kop op. We roepen dat we met Christus overwinnaars zijn, in die overwinning 'mogen gaan staan'. We mogen genezing

verwachten, want Hij is God en Hij geneest. Of, in de wat mildere variant, Hij kan genezen. Is dat verkeerd? Is dat onwenselijk manipulatief gedrag, collectief illusionisme, opium voor het volk? Nee, dat geloof ik niet.

Maar wel vraag ik me af of het niet een te menselijke toe-eigening is van iets wat ons niet toebehoort. Lopen we voor God uit en spannen we Hem voor onze wensenwagen? Maken we onze wens tot Gods wens? Of vrouwen we desondanks op Zijn grootheid?

Passiviteit

De tegenovergestelde variant is dat we lijdzaam ondergaan wat de Almachtige in al zijn voorbeschikking, voorbestemming, uitverkiezing en soevereiniteit beschikt. Wij kunnen slechts schuld bewust ondergaan wat Hij ons geeft of onthoudt. 'Het behaagde de HEERE....' Daar zit een bepaalde en bepalende vorm van passiviteit in, die weinig of niets laat staan van het geloof dat we met de Almachtige een levende relatie mogen onderhouden.

Overgave

Mijn leven overgeven aan God en vertrouwen dat bij Hem alles geborgen is, dat Hij vanuit die grootheid wel of niet zal handelen op mijn wens en verlangen, dat vind ik een onuitsprekbare uiting van Zijn genade aan mij. Zoals al eerder beleden: Hij IS GOD. Het houdt me menselijk en helpt me mens te zijn onder mensen. Het geeft rust en vrede. Ik hoef me om heel veel niet druk te maken. Hij zal het uiteindelijk doen. Ik voel me juist daarom op geen enkele manier geremd mijn leven te delen met Hem. Dus ook mijn verlangens en wensen deel ik met Hem. Gewoon mijn hart luchten en mijn vertrouwen in Zijn grootheid uitspreken. U BENT HEER!!!

Lees verder op pagina 6

Kerstconcert Chr. Mannenkoor Beilen in Dwingeloo

Het Christelijk Mannenkoor Beilen verzorgt een kerstconcert in Dwingeloo. Voor de pauze zingt het koor, onder leiding van Wim van Lenthe, enkele bekende kerstliederen. Na de pauze staat het kerstoratorium 'Een Nieuw Begin' (2002) van Johan Brede-wout op teksten van Hans de Ruiter op het programma, een muzikaal werk van het kerstverhaal op basis van teksten uit Lucas en Jesaja.

Zaterdag 15 december, 20.00 uur, Dwingeloo, Brug-Es kerk, € 10, www.christelijkmannenkoorbeilen.nl

Adventsconcert Wanneperveen

Het Christelijk Gemengd Koor 'Comm nu met Sangh' uit Wanneperveen verzorgt een zangavond in de Perelaar. Omdat het dit jaar wat eerder in de maand is zullen er niet alleen Kerst-, maar ook Adventsliederen gezongen worden. Het is niet alleen een luis-teravond, er is voldoende ruimte voor samenzang.

Maandag 10 december, 19.30 uur, Wanneperveen, De Perelaar, Burg. Pastoorstraat 20, gratis toegang

NIEUWS VOOR HET GZ?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

RTV-tips

Zaterdag 8 december**NTR | NPO2 | 21.20****Andere Tijden**

Midden in de Tweede Wereldoorlog ontwikkelt de jonge arts Willem Kolff de kunstniet. Wie was deze vader van de kunstniet?

Zondag 9 december**NCRV | NPO2 | 08.25****De Verwondering**

Afgelopen zomer vierde filmmaker Frans Weisz zijn tachtigste verjaardag. In De Verwondering kijkt hij terug op zijn veel bewogen leven en blikt hij vooruit.

Zondag 9 december**EO | NPO2 | 24.15****Geloof en Wetenschap**

Wat hebben geloof en wetenschap met elkaar te maken? In deze uitzending spreekt Andries Knevel met Larry Kwak één van de grootste kankeronderzoekers in de wereld. Hij ontving de 'Koreaanse Nobelprijs' de HOAM prijs.

Maandag 10 december**KRO-NCRV | NPO2 | 20.25****De slimste mens**

Wie wordt deze winter de slimste mens? Vanaf maandag 10 december keert de succesvolle kennisquiz De slimste mens terug op NPO2.

Dinsdag 11 december**AVROTROS | NPO2 | 21.15****Annie M.G. Schmidt**

In aflevering drie reist Jonathan af naar de Côte d'Azur waar Annie in de jaren zestig met behulp van collega-vriend Wim Sonneveld een huisje laat bouwen in het plaatsje Le Rouret.

Woensdag 12 december**EO | NPO1 | 20.30****Je geld of Mijn Leven**

Bert van Leeuwen volgt vier patiënten die via crowdfunding proberen geld voor een voor hen onbetaalbare behandeling of operatie bij elkaar te krijgen.

Donderdag 13 december**EO | NPO1 | 20.30****Mountains**

De Andes is de langste bergketen op aarde en herbergt verbazingwekkende verborgen werelden, buitengewone dieren en opzienbarende volken. Deze bergketen zit vol verrassingen en wonderen.

Vrijdag 14 december**KRO-NCRV | NPO2 | 18.45****Kleuterschool St.Pancras**

In St.Pancras kopen Eline en Nick een voormalige kleuterschool en daar is nu nog maar weinig van terug te zien. Alles bouwen zij zelf, tot de opvallende vijver in hun woonkamer.

Old school geloof

DOOR WILLEMKE
WIERINGA, WIERDEN

Mijn radio liet laatst een priester aan het woord over ontkerkelijking en de toenemende Mariadevotie. "Hebt u ook wat met Maria", vraagt de interviewer. "Ja natuurlijk", zegt de pater. "Niet dat zij je leven regelt, maar haar onvoorwaardelijke overgave is een lichtend voorbeeld. Mij geschiedde naar uw Woord." Zelfs in protestantse kring is meer oog gekomen voor de Moeder Gods. Tja, alles verandert. Heraclitus zei het toen al: 'Niets duurt voort, behalve verandering.'

Het herinnert me aan een dialoog met onze jongste zoon, ettelijke jaren geleden. Deze zoon, Erik Jan, is bepaald een old school christen. Ik bedoel: hij houdt niet van uitwassen of extremiteiten, noch ter linker- noch ter rechterzijde. Van trek in een andere kerk heeft hij nooit blijk gegeven. Een uitbundige pinkstergemeente behoort niet tot zijn favorieten, een eenzelvige refoker evenmin. Laat hem maar lekker in zijn oude vertrouwde omgeving. Een langdurige studententijd elders heeft hem er niet van weerhouden

terug te keren naar zijn roots - ook kerkelijk. Dat was te verwachten.

En nu die dialoog. Een zondag in december. De Nieuwe Bijbelvertaling is twee jaar oud. De kerkdienst van die ochtend herinner ik me niet, maar wel het bijbelles na de maaltijd. We lezen Lucas I in die mooie nieuwe vertaling. "Maria zei: 'De Heer wil ik dienen: laat er met mij gebeuren wat

u hebt gezegd."

Erik Jan, dan zeventien jaar, protesteert; dat stuk heeft ie in diverse vertalingen ook al tijdens catechisatie gelezen.

"Wat staat er ook weer in de Statenvertaling?" vraagt hij. We pakken onze trouwbijbel erbij:

"En Maria zeide: Zie, de dienstmaagd des Heeren; mij geschiedde naar uw Woord."

Erik Jan: "Nou, dat vind ik dus veel mooier."

"Waarom in vredesnaam?" willen Jacob en ik weten. Zijn antwoord is verbijsterend.

"Omdat ik eraan gewend ben. En

ik hoef ook geen andere kamer." Als dat niet gelukkig is...

Wat was het geval? Zijn oudere zussen en broer waren inmiddels getrouwd en hij mocht hun kamers voor zichzelf inrichten. Ik zag dat wel voor me: een slaapkamer, een studeerkamer en een tv-kamer voor hem en zijn vrienden. Nou nee dus, meneer bedankte. Hij was gewend aan zijn oude kamer. En aan die oude bijbelvertaling. En aan zijn oude kerk. Waarom verandering als het old school kan, nietwaar?

Of hij dat alles nog zo beleeft? Het zou me niet verbazen. Ik zal het hem eens vragen. Wel begrijp ik hoe belangrijk alledaagse zekerheden zijn, en niet alleen voor hem. Maar helaas ontkomt niemand aan de onzekerheden van dit in moordend tempo veranderende moderne bestaan.

Gelukkig is er die ene onveranderlijke zekerheid, old school bij uitstek. Hij, de Eeuwige, die alle onzekerheid verre te boven gaat. Onze Vader. Altijd Dezelfde. In Hem geen zweem van ommekeer.

Illustratie: Hester Nijhoff

Willemke Wieringa laat u in korte schetsen meeleven met dagelijkse voorvallen in haar familie met vijf kinderen en veertien kleinkinderen. Eerdere columns verschenen in de bundel 'Ik wou dat ik een mandje had'. Bestellen? Maak € 7,95 over op nr 43 78 42 215 tnv Topic Creatieve Communicatie te Wierden.

Lees verder op pagina 5

Alles is van Hem, ook die belijdenis. Het 'U bent Heer' is géén proclamatie van mijn kant die duidelijk moet maken aan God wie Hij is. Alsof Hij daar Zelf aan twijfelt. En ook niet omdat ik daarmee Zijn status en Zijn handelen moet bekrachtigen: 'U bent Heer... dus U moet...' De Bijbel zegt in dit verband iets over de Pottenbakker en zijn maaksel. En Zijn maaksel dat zijn wij. Het is goed dat we ons steeds weer laten doordringen van de gedachte dat Hij God is en wij mens. Het maakt de verhouding duidelijk.

Wonderen

Echter, daar zit ook een 'maar'. Het besef van de onmetelijke grootte van God in relatie tot het menselijke, kan ook verlammen werken. Wat kan ik dan nog zeggen van en over Hem? Hoe kan ik 'spreken' met iemand die ik relationeel niet kan plaatsen en waartoe ik me op geen enkele manier kan verhouden? God kan dan de onpersoonlijke godheid worden die er is, maar waarmee dan ook het meeste gezegd is. De Bijbel leert ons een andere God kennen.

Hij die direct omgaat met mensen en juist soms door het gebed van mensen keuzes maakt die anders lijken dan eerder genomen beslissingen. De relatie tussen Mozes en GOD is daarvan een heel sprekkende. Mozes wijst God erop dat Hij het volk verloor uit Egypte en maakt Hem duidelijk dat het wel een heel raar beeld geeft als God nu het volk zou vernietigen in de woestijn. Exodus 32: *Toen (na Mozes' gebed) zag de HEER ervan af zijn volk te treffen met het onheil waarmee hij bedreigd had.*

Natuurlijk kunnen we hier spreken over een zeer unieke band tussen een mens en God. Maar toch...

Het verhaal maakt ook duidelijk dat we met klem God kunnen vragen een andere weg te gaan. God kan direct handelen en ingrijpen in onze werkelijkheid. De getuigenissen van mensen die aan den lijve hebben ervaren dat Hij wonderlijk ingreep in uitzichtloze situaties is zeer groot. Niet te ontkennen en een groot getuigenis voor wie het wil zien en horen. De wonderen zijn de wereld niet uit. Daar wil ik in blijven geloven.

Ongelovig

Waar word ik dan wel ongelovig van? Als ik de exclusiviteit van het incidenteel ingrijpen van God tegenkom in gelikte marketingachtige maakbaarheden en vormen van menselijke zelfsprekendheden die verleiden en misleiden. Ik geloof er niets van als dat wonderlijke ingrijpen wordt geclaimd door geestelijke leiders, bepaalde gemeentes of groepen of manieren van bidden. Ik geloof er niets van als we daarmee de kapotte realiteit van ons geschonden, door zonden vernietigde leven, niet willen erkennen.

Ja, de overwinning staat in de steigers, Christus heeft verzoening gebracht om Zijn Koninkrijk weer levend te kunnen maken hier op aarde. Maar we zijn er nog niet. We leven nog niet in de werkelijkheid waarvan de Bijbel zegt dat deze komt, een leven zonder tranen en pijn.

Ik geloof er geen bal van als ik niets hoor of zie van pastorale liefde en zorg als de teleurstelling in God en mensen enorm is. Ik geloof er geen snars van als we

alleen bidden voor genezing en onszelf niet de vraag durven stellen WAAROM Hij dat zou moeten doen. En wat ons antwoord op die vraag eigenlijk is.

De mens sterft vroeg of laat. Kunnen we daarmee leven? Kunnen we leven met een God die dat toelaat? Kunnen we leven met de schijnbare willekeur van een Almachtige om eerder niet dan wel in te grijpen? Kunnen we leven met de gedachte dat een geliefd mens net zo goed te vroeg kan sterven als een ongezien meisje in de sloppenwijken van Mumbai, dat al tientallen keren verkracht en mishandeld is. Kunnen we geloven in de werkelijkheid van een zuivere God ten opzichte van ons onzuivere duistere zelf? Kunnen we geloven in een God van het 'desondanks'?

Gelovig

Ik geloof in een God die handelt naar Zijn wijsheid en inzicht. Ik geloof in een God die naar me luistert als ik mijn leven bij Hem uitstort. Ik geloof in een God Die zal handelen naar Zijn wil.

berichten uit de gemeente

Vervolg van pagina 4

worden.

22 dec. hoopt mw. van der Veer-Jurjens, Grote Esweg 1, 7795 DD Duffelen, 89 jaar te worden. We wensen de jarigen een fijne en gezegende dag.

Meeleven. Dit keer wordt er niemand met name genoemd, maar dat betekent niet dat er

geen zorgen, verdriet of moeiten zijn... heel veel sterkte toegewenst allemaal.

Tekst. Ervaren gids. Dit is misschien een baan voor u, als u in uw leven veel fouten hebt gemaakt. Gevraagd wordt iemand die heeft ondervonden hoe dwaas het is om zonder God te leven. Hij kan zijn eigen ervaringen gebruiken om ande-

ren te waarschuwen en te helpen op de goede weg. Dit is een uitstekende manier om van iets slechts iets goeds te maken.

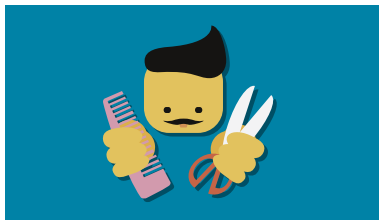
SIBCULO

Contactpersoon: mw. F. Bolks-Brink, De Vleggedijk 4, 7693 PX Siculo

Kerkdiensten 9 dec.: Kloos-

terkerk Siculo 9.30 ds. H. Dorgelo. **Knd.:** groep I t/m 8. Adventsproject. **Oppas:** Fabienne Hakkers.

Fredrikskerk Kloosterhaar 9.30 ds. A. v/d Griend. **Knd.:** groep I t/m 8. Adventsproject. **Oppas:** Anita de Jong en Chantal Huisman. **Collecten:** diaconie, kerk en onderhoudsfonds.

Geknipt

In 'Geknipt' vindt u opvallende, bijzondere, verbijsterende of verhelderende citaten uit kranten, bladen of websites. Voor u gelezen en geknipt door de medewerkers van het Gezamenlijk Zondagsblad.

Christelijke organisaties belangrijk voor overheid

Secularisatie en ontkerkelijking hebben ons land stukken minder religieus gemaakt. Maar voor de overheid zijn religieuze organisaties niet minder belangrijk geworden, zegt historicus James Kennedy in dagblad Trouw.

"Voor het overige ging het contact tussen overheid en religieuze organisaties eigenlijk gewoon door: de staat heeft nu eenmaal belang bij een goede relatie met groepen die een voorsprong hebben: ze hebben een lange staat van dienst, en hun vertegenwoordigers zijn bij de overheid goed bekend.

Ons kent ons. Nieuwkomers kost het veel meer moeite een plaats aan tafel te veroveren, het heeft bijvoorbeeld lang geduurd voordat moslims en hindoes hun

geestelijk verzorgers kregen in de strijdkrachten. Voor het Humanistisch Verbond geldt hetzelfde. Via het CIO (Interkerkelijk Contact in Overheidszaken, 28 christelijke en twee joodse kerkgenootschappen, red.) vormen de kerken, als een van de belangrijkste vrijwilligersorganisaties in de samenleving, nog steeds een belangrijk aanspreekpunt voor de overheid. De kerken kunnen hun verhaal kwijt over de staat van het land, de overheid klopt bij de kerken aan voor lokale initiatieven en voor allerlei diensten in de zorg. Denk alleen al aan het Leger des Heils, dat is enorm belangrijk voor Nederland. Maar ook aan de omroepen, de bijzondere scholen - een groot deel van het maatschappelijk middenveld is nog altijd religieus georganiseerd.

Deze relatie is utilitair, het is nuttig: de overheid heeft baat bij het werk van religieuze organisaties, vandaar het contact. Tot in de jaren tachtig lag het accent anders. Toen werden kerken en hun organisaties meer beschouwd als de representanten van bevolkingsgroepen en vond men het belangrijk om hen ruim baan te geven om hun eigen mensen te bedienen. De bevolking vroeg daarom, de overheid voorzag erin. Op die manier erkende zij het pluralistisch karakter van Nederland.

Dat veranderde in de jaren tachtig, niet alleen door de ontkerkelijking, maar ook omdat men überhaupt anders ging denken over de rol van de overheid. De staat werd een instantie die publieke diensten uit laat voeren door maatschappelijke organisa-

ties, en eindverantwoordelijk is. Burgers maken geen deel meer uit van die organisaties, maar zijn afnemers van hun diensten. Een marktmodel.

Het resultaat is dat de rol van religieuze organisaties ondanks de secularisatie nauwelijks kleiner is geworden. Secularisatie gaat gepaard met een zekere verkrumming van de samenleving, maar dat neemt voor de overheid de noodzaak niet weg om samen te werken met allerlei organisaties. Vergelijk het met de vakbonden: minder leden, maar onmisbaar bij het maken van afspraken. Bovendien heeft de overheid zelf gewoon te weinig kennis en middelen in huis om zaken te sturen. Veel taken zijn afgestoten. Daardoor is de neiging om toenadering te zoeken tot maatschappelijke organisaties, ook religieuze, alleen maar toegenomen. Je ziet dat vooral op lokaal niveau, door de decentralisatie, al staan sommige gemeentes er meer voor open dan andere."

Vertrouwen winnen

Hoe zou de moderne mens tegenover het instituut kerk staan, vraagt je je af, als je het hoofdredactioneel van Susanne van Nierop leest in het reclamevakblad Adformatie.

Alles wordt steeds persoonlijker, signaleert sociaal psycholoog Thimon de Jong, ondanks of misschien juist dankzij de digitalisering. Vertrouwen van mensen is verschoven van formeel-institutioneel naar informeel-persoonlijk. Bedrijven, politieke partijen

en andere organisaties worden minder en minder vertrouwd. Behalve als ze een menselijk gezicht hebben of zich menselijk gedragen. Mensen vertrouwen mensen en dan vooral experts en personen zoals zichzelf.

Je denkt dat je leven mislukt is

In het weekendmagazine van dagblad Tubantia stond een prachtig interview, waarin cabarettier Paul van Vliet, inmiddels de tachtig gepasseerd, openhartig vertelt wat het is om in een depressie te geraken.

"Een depressie is een storm in je hoofd die je niet kunt stoppen. Een combinatie van wanhoop, moeheid, twijfelen aan alles, niet alleen kunnen zijn, eigenlijk de hele dag willen slapen, verward zijn, post niet openmaken. Met een kussen op je hoofd wil je in je bed liggen. Je wilt niet deelnemen, je denkt dat je leven mislukt is. Dat is waardeloos bent, dat alles wat je hebt gedaan niks was. Dat is het moeilijkste, iedereen die dan zegt: ik kan me niet voorstellen dat jij dat hebt. Jij bent Paul van Vliet. Je hebt alles: succes, een leuke vrouw. Je bent gezond. Dat maakt het nog erger. Dan ga je je er nog schuldig bij voelen ook. Je denkt: inderdaad, als iemand zich gelukkig zou moeten voelen, ben ik het. Zie je wel, ik deug niet. Het erge is dat je het niet met je verstand kunt stoppen. Dat heb ik altijd gekund: dingen die tegen liepen, wegredeneren. Ik heb hulp gezocht bij een psychiater."

"Ik kreeg een pil die al mijn emoties temperden. Maar dat voelde juist prettig, ook al genoot je daardoor minder van dingen zoals muziek of de natuur. En ik heb gepraat over oud zeer. Ik ben opgevoed met hoge eisen van mijn ouders en mijn leraren. Ik heb te lang op mijn tenen gelopen, misschien wel te veel mijn best gedaan in het leven. Ik leerde tevredener te zijn over mezelf. Mijn psychiater had ook een goede tip over somberheid. Vraag jezelf af: zijn dit gedachten of feiten? Alleen aan feiten kun je iets doen. Ook in je relatie tot mensen, ik heb veel zuurstof, tijd en begrip van mensen gevraagd. Nu denk ik meer: 'Wat zou jij willen?' Het is een zeer overheersend vak."

Iets groters dan onszelf

Opinemaker Yvonne Zonderop in de Volkskrant.

We zijn vergeten dat onze cultuur is doortrokken van het christendom. Dan heb ik het niet over de 'joods-christelijke cultuur' die Wilders gebruikt om zich tegen de islam af te zetten of over de paaseitjes waar Halbe Zijlstra het over had, maar over het christendom als moreel richtsnoer. Het is vijftien eeuwen lang een voorname bron van inspiratie geweest. Het gaat om het besef dat er iets groters is dan onszelf.

Daan

Eerlijke verhalen

Petrus? Wat nu weer? Met enige verbazing bezag ik het glossy magazine dat samen met Trouw in mijn brievenbus werd gestoken. Soms krijg je als abonnee ongevraagd een bijlage meegeleverd 'buiten verantwoordelijkheid van de redactie'. Gewoonlijk gaat zo'n bijlage direct naar het oud papier, maar deze glossy intrigeerde me wel. Petrus? Het klonk me in de oren als de naam van een woninginrichter of een beddenspecialist. 'Ben je al bij de Petrus geweest?'

DOOR DAAN VAN DER WAALS, GRAMSBERGEN

Maar nee, het bleek een nieuwe uitgave te zijn van mijn eigen kerk, de Protestantse Kerk in Nederland. Ze hadden het mij dus ook direct kunnen sturen, maar via de omweg van Trouw kwam het dan toch in mijn bezit. Een soort kennismaking, we konden ons erop abonneren. Voor noppes nog wel. En dat hebben we ook gedaan, want we willen best volgen wat ons vanuit het landelijke echelon ter lezing en overweging wordt aangeboden.

Hapt lekker weg

Onlangs verscheen het vierde nummer alweer. We ontvingen het tegelijk met de Adventskalender, die de PKN onder de titel 'Hoop' samen met het Nederlands Bijbelgenootschap heeft uitgegeven. Mooi vormgegeven

drukwerk, fraaie foto's en andere illustraties, levendige opmaak, toegankelijke teksten, prettig leesbaar, hapt lekker weg. De eerste indruk is dus positief. Prettig is ook dat in het blad vooral interviews staan met mensen die actief zijn binnen de kerk. Heel goed.

Een oude wens komt hiermee in vervulling. In het verleden is vaak gepleit - onder meer door de in onze regionen welbekende prof. Anne van der Meiden - voor een dergelijk blad van de landelijke kerk. Er was (en is) wel het een en ander voor ambtsdragers en andere speciale doelgroepen, maar niet een blad voor alle leden, gratis voor hen verkrijgbaar. Als je lid bent, heb je recht op goede informatie uit de eerste hand, was de gedachte. Lang geleden hadden

de hervormden hun 'Kijk op de Kerk'-kranten, maar dat initiatief bloedde ook weer dood. En dat was geen regelmatig verschijnend tijdschrift. Maar daar ligt het nu, het landelijke magazine, gelikt en wel. Geweldig!

Waarom Petrus?

Tot zover de lof. Maar nu de titel... Waarom het blad Petrus genoemd? Dat is toch wel een beetje raar. En het gaat niet eens over de Bijbelse apostel Petrus, wordt ten overvloede opgemerkt. 'Wel over de kerk, want die lijkt wel wat op Petrus. Sterk als een rots, en tegelijk zwak en feilbaar. Net zoals de mensen in de kerk: soms moedig, soms overmoedig, soms te 'voorzichtig'. Een gekunstelde redenering, lijkt me. Alsof het de bedoeling zou zijn de 'Petruskant' - wat dat ook moge zijn - van de kerk te belichten en/of Petrusachtige types aan het woord te laten. Dat wordt meteen al gelogenstraft op de volgende pagina, waar diaken Bart Monster uit Zuidland vertelt

WAAROM Zouden wij op Petrus moeten lijken, of op een andere apostel? Het is juist mooi dat in die apostelkring heel verschillende mensen voorkwamen.

dat hij het tegenovergestelde is van Petrus. Hij gaat met overleg te werk en overdenkt alles rustig en is niet zo'n vaatje buskruit als Petrus, die dacht dat hij

over water kon lopen, Jezus van zijn lijdensweg af wilde houden en een soldaat een oor afhakte. Maar waarom zouden wij ook op Petrus moeten lijken, of op een andere apostel? Het is juist mooi dat in die apostelkring heel verschillende mensen voorkwamen, ieder met hun fouten en kwaliteiten, die elkaar op die manier aanvulden en corrigeerden. Zoals dat in een goed functionerende gemeente ook het geval is.

Daarom voel ik mij meer thuis bij wat in het colofon vermeld staat. Namelijk dat het blad 'persoonlijke en inspirerende verhalen' bevat over 'hoe samen kerkzijn troost, steun en zin geeft.' Het gaat om eerlijke verhalen, wordt ook nog gezegd, 'soms ontroerend, soms vol twijfel en gebrek,

maar altijd puur en menselijk.'

Minder mooie verhalen?

Klinkt hier toch iets van die warmbloedige Petrus in door? In elk geval kan het met die persoonlijke verhalen alle kanten op gaan, want mensen zijn niet gelijk. Afgaande op wat ik las, mag het van mij wel iets scherper, nog wat persoonlijker, confronterender. Ik ben nog niet echt geraakt. Tegelijk vraag ik me af of de redactie niet te veel belooft. Je kunt wel 'eerlijke verhalen' in het voetspoor van Petrus willen vertellen, maar wie van ons gaat in een interview uit de doeken doen dat hij zijn vriend of collega in de steek liet toen het erop aankwam? De mooie verhalen willen we allemaal wel vertellen, maar de minder mooie, dat is lastiger.

'Jetje Breien' in Hengelo en Enschede

Breien voor 't goede doel

Diet Bril (70) werd geboren in Den Haag en trok in haar jonge jaren naar Hengelo, waar ze de liefde en haar bestemming vond. Zij is graag creatief bezig. Met name haken en breien kan ze erg goed. "Wel het liefst volgens een patroon. Zelf iets bedenken, vind ik lastiger." Samen met tientallen andere vrouwen in Enschede en Hengelo breidt of haakt ze al jaren wekelijks voor diverse goede doelen.

Diet kwam in haar eentje naar Hengelo om daar als onderwijzeres op een school te gaan werken. In Twente leerde ze haar man kennen, met wie samen twee zoons kreeg. In de periode dat ze niet buitenshuis werkte, volgde ze een cursus 'grafische technieken'.

Suf

Later pakte ze toch haar oude beroep weer op. Tijdens de laatste jaren als leerkracht, leerde ze hele groepen 7 -inclusief de jongens- breien en gaf ze eens een workshop 'creatief met draad' aan alle leerlingen van groep 4 tot en met 8. "Van te voren vonden de kinderen het suf, maar uiteindelijk was iedereen heel enthousiast. Ik hoorde zelfs van een vader dat zijn zoons thuis op de bank zaten te breien", vertelt Diet trots.

Jetje Breien

Elke dinsdagochtend is Diet met een groep dames in Enschede aan het breien. Deze club - met de naam 'Jetje Breien' (genoemd naar coördinatrice Jet) - is in 2012 ontstaan, nadat een aantal vrou-

wen een record wilden breien: de langste sjaal. Diet: "In de krant las ik de oproep. De recordpoging mislukte en een aantal deelnemers besloot om de lange sjaal als kleinere sjaals te bestemmen voor een goed doel. Dat leek me leuk en toen heb ik me aangemeld. We zijn gaan breien en haken voor stichting Kleine Kracht. Deze stichting is opgericht en wordt

gerund door mensen met een kerkelijke achtergrond en zij verzorgen met regelmaat goederen-transporten naar Roemeens Moldavië.

We maken dekens, sjaals, mutsen en nog veel meer. Kleine Kracht brengt het zelf naar Moldavië, waar de spullen verdeeld worden onder verschillende families." De groep Jetje Breien heeft ook thuisbreisters in Hengelo. "Eens in de zoveel tijd rij ik langs de - veelal oudere - dames om alle creaties op te halen. De buit laatst: 37,5 kilo! Iedereen betaalt zijn eigen wol en garen", vertelt Diet. "Er zijn zelfs dames die te oud zijn om te breien maar nog wel wol voor hun verjaardag vragen. Dat donezen ze dan aan ons".

Kerkblad Binding

Als oud-voorzitter van de diaconie heeft Diet het 'breien voor goede doelen' ook geïntroduceerd in de Waterstaatskerk,

haar PKN-kerk te Hengelo. "Ik ben in het kerkblad Binding gaan schrijven over onze creatieve bezig-

VEEL GEMEENTELEDEN ZIJN BETROKKEN BIJ HET BREIWERK. IN KORTLOPENDE PROJECTEN HEBBEN WE BIJVOORBEELD MUTSEN EN SJAALS GEBREID VOOR DE VOEDSELBANK EN KINDERTRUIEN VOOR SCHOOLUNIFORMEN IN KENIA. DE DIACONIE BETAALDE DAARVOOR DE WOL."

den. Zodoende raakten er veel gemeenteleden betrokken bij het breiwerk. In kortlopende projecten hebben we bijvoorbeeld mutsen en sjaals gebreid voor de

Voedselbank en kindertruien voor schooluniformen in Kenia. De diaconie betaalde daarvoor de wol."

Eenzame ouderen

Momenteel wordt er ook nog gebreid voor het Nationaal Ouderenfonds: 'De Goedgemutste Breicampagne 2018'. In januari 2019 zijn de gebreide mutsjes, het resultaat van deze campagne, te vinden in de supermarkt, bovenop de Innocent smoothie-drinks. Diet: "Op die manier wordt aandacht gevraagd en geld ingezameld voor eenzame ouderen in Nederland."

Agenda

Zondag 9 december

Wandeling 'Het verstoorde leven', 13.00 uur, Deventer, Roggestraat 3, toegang € 5 (reserveren niet nodig)

Kerstwelkom, 19.00 uur, Borger, Goede Herderkerk, Hoofdstraat 9-11

Speciale dienst 'Wat is liefde?', 19.15 uur, Diever, Kruiskerk, toegang gratis (collecte)

Chanoeka, 15.00 uur, Emmen, Synagoge, Julianastraat 27, € 7,50

Wereldlichtjesdag, 18.30 uur, Emmen, Grote Kerk, Schoolstraat 5

Maandag 10 december

Adventsconcert Wanneperveen, 19.30 uur, Wanneperveen, De Perelaar, Burg. Pastoorstraat 20, gratis toegang

Schrijfvond Amnesty International, 19.30 uur, Beile, bibliotheek, Kampstraat, info: werkgroep-zwo@pgbeilen.nl

Donderdag 13 december

Creatief Café, 10.00 uur, Zuidlaren, Zijbeuk, Kerkbrink 46, meer info: Aletta Hoogstra, ahoogstra@pkanloozuidlaren.nl

Vrijdag 14 december

Film 'Turist', 18.00 uur, Zuidlaren, De Meent, Stationsweg 159, € 5, opgave: hedeboer@pkanloozuidlaren.nl

Muziekagenda

Zondag 9 december

Gospelgroep Living Lord Singers in advents-evangelisatiedienst, 19.15 uur, Diever, Kruiskerk

Zondag 9 december

Concert Lucas Kramer rond kerstverhaal, 20.00 uur, Kampen, Nieuwe kerk Broederweg 32

Donderdag 13 december

Argentijnse folklore, 20.30 uur, Zwolle, Atelier Ronald Westershuis, Veerallee, € 25 (voorverkoop € 21) www.huygensmusic.nl

Vrijdag 14 december

Música Celestial, Diepenveen, Nieuw Sion, Vulikerweg 6, 20.30 uur, www.nieuwsion.nl

Christmas Show met gospels van Johnny Cash door de Def Americans, 20.00 uur, Zwolle, Dominicanenkerk, Assendorperstraat 27, € 27,50

Zaterdag 15 december

Kerstsamenzang t.b.v. het goede doel met Ad Huetink (orgel), Willem Hendrik Zwarthal te Lemelerveld, 20.00 uur, € 10

Kerstzangdienst in Hoogeveen, 20.00 uur, Hardenberg, Höftekerk, Lage Doelen 3, € 5, t/m 18 jaar gratis

Informatie voor de (muziek)agenda kunt u mailen naar: nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl

Diet Bril: We breien dekens, sjaals, mutsen en nog veel meer. Kleine Kracht brengt het zelf naar Roemenië, waar de spullen verdeeld worden onder verschillende families

Kerst-Welkomdienst in Borger Elspeets Mannenensemble

Aan de Kerst-Welkomdienst wordt meegewerkt door Elspeets Mannenensemble o.l.v. Dick van Asselt. Dit ensemble is in 2005 opgericht en bestaat uit 10 ervaren zangers en staat onder de inspirerende leiding van Dick van Asselt. Doelstelling is het zingen van geestelijke, profane en klassieke

muziek. Het Mannenensemble verleent jaarlijks medewerking aan diverse concerten en kerkdiensten. Voorganger is Ds. R.C.E. Lafeber uit Gorredijk en het thema is: "Belasting!" De samenhang wordt begeleid op orgel door Geert Meijer uit Zuidwolde samen met

trompettist Gerben Bakker uit Meppel.

Kerst vieren we samen, misschien is dit een mooie gelegenheid om eens een vriend, buurman/vrouw of familie mee te nemen.

Zondag 9 december, Goede Herderkerk, Hoofdstraat 9, Borger, 19.00 uur (kerk om 18.45 uur open)

Wereldlichtjesdag in Emmen

De tweede zondag van december is Wereldlichtjesdag. Over de hele wereld worden om 19.00 uur kaarsjes gebrand ter nagedachtenis aan overleden kinderen. In de Grote Kerk in Emmen wordt hier ook aandacht aan besteed. Tijdens de samenkomst worden de kinderen herinnerd door middel van brandende kaarsjes en door het luisteren naar muziek, troostende woorden en gedichten.

Zondag 9 december, vanaf 18.30 uur, Emmen, Grote Kerk, Schoolstraat 5

Creatief Café in Zuidlaren

Het Creatief Café in Zuidlaren staat voor ontmoeting, gezelligheid en handwerken. Van gebruikte materialen zoals wol, stof, papier en vilt wordt iets leuks gemaakt. Dit levert verrassende creaties op. Door anders naar materialen te kijken en nieuwe technieken te gebruiken, wordt er ook nog iets geleerd. Geïnteresseerden zijn van harte welkom om eens binnen te lopen en de sfeer te proeven.

Donderdag 13 december, 10.00 uur, Zuidlaren, Zijbeuk, Kerkbrink 46, meer info: Aletta Hoogstra, ahoogstra@pknanloozuidlaren.nl

Viering en Hebreeuwse les synagoge Borne

Op zaterdag 15 december kan men een viering bijwonen van de Messiaanse Sjoel in Borne. Deze gemeenschap bestaat uit Joden en niet-Joden die allemaal uitzien naar de komst van de Messias. De gemeente biedt plaats aan ieder die volgens Bijbels-Joodse tradities zijn geloof wil belevan. Aankomende zaterdagochtend is er na afloop van de synagogedienst Hebreeuwse les.

Zaterdag 15 december, 11.00 uur, Borne, Gebouw De Fontein, Twijnerstraat 6

Al voor 20^e keer Kerst Sing in Blokzijl

Blokzijl viert dit jaar het twintigjarige jubileum van de Kerst Sing in. Er treden koren uit Blokzijl op, zoals Blokzijl Vocaal, Bloxy Music, Koopmansvrouwenkoor en Flevo Brass Emmeloord. Als speciale gast, het is immers feest, treedt Geke's Tiental uit Urk op. Geke van der Sloot geeft al 38 jaar op vrijwillige basis elke avond zangles aan de Urker jeugd. Dit jaar ook aan Syrische kinderen die op Urk zijn komen wonen. Met de Syrische kinderen heeft Geke zelfs een kerstsingle opgenomen: 'Laat hen weer kind zijn.' Dit lied zal zeker te horen zijn!

Vrijdag 14 december, 19.30 uur Blokzijl, Grote Kerk, Brouwerstraat 11

Gezangen voor Kerst, Pasen en Pinksteren in Overijssel (1) Alleen Datheen...?

Als het om de geschiedenis van het kerklied gaat, is Overijssel een bijzondere provincie. Denk bijvoorbeeld aan het kerstlied 'Een Kindelyn zoo lovelyk' en aan het paaslied 'Christus is opgestanden'.

DOOR DR. JAN DIRK WASSENAAR, HELLEENDOORN

Van 'Een Kindelyn zoo lovelyk' stammen de tekst en de melodie uit de Middeleeuwen. Sinds mensenheugenis is het vooral in rooms-katholiek Oldenzaal bekend. Maar ook in reformatorische kring is dit lied, waarover Maarten Luther zich waarderend uitgelaten heeft, wel gezongen. Dat is in ieder geval in Deventer gedaan. Ik trof het lied ook aan in een bestseller van de zeventiende-eeuwse Friese predikant Adam Westerman. Hij laat weten dat 'Een Kindelyn zoo lovelyk' bedoeld

is om 'op Kersdag' te zingen, en wel 'verheugt ende verblijft'

'Christus is opgestanden' 'Christus is opgestanden', dat trouwens ook in het boekje van Westerman te vinden is, had en heeft nog steeds alles te maken met de paastraditie van het vlöggeln in Ootmarsum. Het vindt plaats op Eerste Paasdag

en wordt op Tweede Paasdag herhaald. Hand in hand trekken mensen door het centrum van Ootmarsum onder het zingen van de Ootmarsumse paasliedren. De zogenaamde Poaskearls (zie foto) lopen vanaf de Paasweide naar de stad, waar dan het vlöggeln begint.

Ook in reformatorische kring

Net als 'Een Kindelyn zoo lovelyk' stamt 'Christus is opgestanden' uit de Middeleeuwen en is het lied ook in reformatorische kring gezongen. Tobias van Domselaer schrijft in zijn uit 1665 daterende 'Beschrijvinge van Amsterdam' in

een passage over diverse overblijfselen van de rooms-katholieke praktijk op Urk: 'Op Paeschen warens gewoon alhier in de Kerk te zingen: 'Christus is op gestanden, al van de Moorde-naars handen.' De auteur voegt er aan toe: 'Endelijk heeft 'et den Heere der Heirscharen, na zijn groote en onverdiende genade, belieft, door het preeken des

Woords Gods den Inwoonderen van dit Eyland de verborgentheden des Evangeliums bekend te maken, en hun oogen in een klaarder licht en meerder kennis van de waare Godsdienst te openen.' En in 1838 laat H.W. Haselhoff weten, dat 'Christus is opgestanden' nog na 1750 in de kerk van Beetsterzwaag aangeheven werd.

Overigens: het lied staat ook in de protestantse bundels 'Liedboek voor de kerken' (1973) en 'Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk' (2013).

Psalmberijming van Petrus Datheen

Dat 'Een Kindelyn zoo lovelyk' en 'Christus is opgestanden' in reformatorische kring gezongen werd, mag opmerkelijk genoemd worden. De formele lijn voor de erediensten in de Gereformeerde Kerk in de Nederlanden, die in het laatste kwart van de zestiende eeuw uit de calvinistische Reformatie was ontstaan, luidde – kort samengevat: 'Alleen Datheen!'

Met 'Datheen' wordt de psalmberijming van Petrus Datheen bedoeld. Al in 1566 werden zijn pennenvruchten gezongen, en wel bij een drukbezochte hagepreek in Gent. Tot 1773, toen een nieuwe psalmberijming werd

ingevoerd, was 'Datheen' de officiële liedbundel in de Gereformeerde Kerk. Vandaag de dag zijn er nog zo'n dertig kerkelijke gemeenten die er uit zingen. Die gemeenten bevinden zich aan de uiterste rechterkant van het reformatorische spectrum, voornamelijk in Zeeland.

Lutherliederen

Was zingen uit 'Datheen' de formele lijn voor de erediensten in de Gereformeerde Kerk in de Nederlanden, de praktijk was nog wel eens anders. Vooral dr. Jan R. Luth heeft zich vele jaren met dat onderwerp beziggehouden. In 2015 heeft hij op basis van vijf liedbundeltjes (uit Wesel (1554); Delft (1566); Emden (1574); Zwolle (1648) en Groningen (1663)) gesteld dat het repertoire van Lutherse gezangen die onder gereformeerden circuleerden, in totaal 29 liederen telt.

Uit het overzicht van Luth blijkt dat de inhoud van de boekjes wel aanzienlijk verschilt. Behalve naar uitgaven waarin Lutherliederen worden aangeboden, is Luth door de jaren heen ook altijd op zoek geweest naar signalen in acta (notulen) en andere bronnen over het gebruik van deze liederen onder gereformeerden. Een heel vroeg signaal, in een voorschrift uit 1601 van een classicale vergadering in Overijssel, is evenwel aan zijn aandacht ontsnapt. Onlangs heeft Jaco van der Knijff daar op gewezen, en daar is het mij de volgende keer, in deel II van dit artikel, verder om te doen.

De 'poaskearls' voor het stadhuis van Ootmarsum. Zij zingen tijdens een rondgang door het stadje (het zg. vlöggeln) onder andere 'Christus is opgestanden'.

Met 'Datheen' wordt de psalmberijming van Petrus Datheen bedoeld. Tot 1773, toen een nieuwe psalmberijming werd ingevoerd, was 'Datheen' de officiële liedbundel in de Gereformeerde Kerk

De St. Plechelmus-basiliek te Oldenzaal

Een Kindelyn soo lobentlijk
Is ons gheboren huyden,
Van eender Maget suyverlijk,
Tot troost ons arme luyden:
Waar ons dit Kindeken niet geboren
Soo waren wy altemaal verloren,
Het heyl is onser allen.
Ey du loete Jefu Christ,
Dafu mensche geboren bist,
Behoedt ons voor de Helle.

De zeventiende-eeuwse Friese predikant Adam Westerman schreef in dit boekwerkje dat 'Een Kindelyn zoo lovelyk' is bedoeld om 'op Kersdag' te zingen.

Blokzijl PROT. GEM.

Protestantse Gemeente Blokzijl
Scriba: dhr. Pieter Muller
Kanaalweg 16, 8356 VS Blokzijl
tel. 0527 - 292892
Kopij wordt verzameld en
verstuurd
door dhr. Henk van Dalen
hvandalen03@hetnet.nl

Zondag 09 dec. 2e advent, 10.00u ds J.Vonk, De Wielewaal Scheerwolde. Organist: Jaco Floor. Collecte: 1e diaconie, 2e eigen kerk, 3e missionair werk & kerkgroei*

Komende zondag is het de 2e advent en komen we samen in De Wielewaal in Scheerwolde en gaat dan voor dominee Jelle Vonk. Organist zal zijn Jaco Floor. Ook dan zal er weer koffie zijn! Wees allemaal welkom! En kom maar gewoon!

Zondag 16 dec. 10.00u Ds G.Venhuizen (Nijensleek). Grote Kerk Blokzijl. Organist: Jaco Floor. Collecte: 1e Diaconie, 2e eigen kerk, 3e kosten geluidsinstallatie.

Pastoraat.

Dhr. Gerrit de Boer, Boffersweidje 32, de Vierhoek te Blokzijl is, nadat hij vorige week was opgenomen in het ziekenhuis, daar afgelopen zondag 25 nov. vrij plotseling overleden. Heel verdrietig om te vernemen, ook moeilijk te vatten, nadat hijzelf had gevraagd vorige week vrijdag om op de Zondagsbrief te vermelden, dat hij naar 't ziekenhuis te Sneek gegaan was. Hij was 89 jaar oud en laat kinderen en kleinkinderen na. Aanstaande maandag 03 december zal er een uitvaartdienst gehouden worden om 14.00uur in de Grote Kerk en daaraan vooraf is er om 13.30uur condoleren. Jannes Koning, Schoolstraat 33 Scheerwolde, heeft nu z'n laatste bestraling achter de rug! En mogen we hopen, dat het alles tot goede uitkomsten mag leiden! Veel kracht en moed toegeven!

Peter Roskam, Ettenlandseweg 6a Marknesse, is blij om weer thuis te zijn na zo'n lange periode in 't ziekenhuis te Eindhoven te zijn geweest. Het zijn nog lange dagen, die hij grotendeels op bed moet doorbrengen. Het gaat heel langzaam iets vooruit! Heel veel kracht, moed en vooral Gods zegen toegewenst jullie! En al die anderen, die in zorg en onzekerheid en ook met verdriet leven! Met vragen van 'hoe komt het allemaal met mij'. Laten we ons vrouwen richten op God! Hij zal er zijn! Henk van Dalen

Wij zingen een loflied voor Hem die ons door de nacht zal bewaren, want licht zal er zijn waar zijn stem het lied zingt van hemel en aarde Lied 986

Agenda.

Zondag 09 december om 10.00uur, 2e advent dienst in De Wielewaal en ook om 10.00uur Jeugdkerk in de Waaier
Zondag 16 december 3e advent met dienst om 10.00uur in de Grote Kerk.

Vacatures.

Als kerkenraad zijn we naarstig

op zoek naar vrijwilligers om enkele vrijkomende vacatures in het ambt op te vullen. We zijn op zoek naar ouderlingen, diakenen en scribaat ondersteuning. We doen een beroep op alle gemeentelieden om onze actieve gemeente ook voor de toekomst actief te houden. Iedereen heeft kwaliteiten om iets voor onze gemeente te kunnen betekenen. Daarbij onze predikant met raad en daad terzijde te staan en mee te werken om een inspirerende uitstraling van ons geloof, hoop en liefde in Jezus en voor elkaar binnen en buiten Blokzijl/Scheerwolde te realiseren. Meldt je aan bij een ouderling/diaken voor nadere informatie en mogelijkheden of bij de scriba op pmuller2@freeler.nl.

Ook het koffiezetteam kan wat versterking gebruiken. Een of meerdere koffiezetstelletjes zijn van harte welkom voor volgend jaar. Meld je aan bij Pieter Muller (06-51526385). Laten we ook het voortbestaan van dit zeer gewaardeerde koffiemoment na de diensten niet op te weinig schouders neerkomen. Dan blijft het voor iedereen leuk en aangenaam.

Namens de kerkenraad, Pieter Muller, scriba

Bezoekdienstkalender.

Jarig op 14 december mw L.Bloem-Scholten, 100 jaar, Boffersweidje 17 en eveneens op 14 december dhr A Vaartjes, 79 jaar, Molenwijk 11. Allebei te Blokzijl. Van harte gefeliciteerd en een hele fijne dag gewenst. Voor de bezoeken is er tweemaal €10.= en éénmaal €5.= ontvangen.

Heel hartelijk dank!! Marie Dijkman, namens de bezoeken dienst.
Onderhoudswerkzaamheden Grote Kerk Blokzijl.

Zoals diverse gemeentelieden al hebben gezien, staat er een steiger aan de zuidzijde van de kerk opgesteld op de binnenplaatsen van twee adressen in de Brouwerstraat en de Kerkstraat. Enigszins laat informeren wij u hierover, waarvoor onze excuses. In het kader van groot onderhoud dienen de voegen van de topgevel uitgebikt te worden om weer nieuwe aan te brengen. Hiervoor is op 24 oktober jl. met een torenkraan steiger materiaal vanaf de hoek Zeedijk/Kerkstraat, over de huizen heen, op de binnenplaatsen neergezet en is de steiger opgebouwd. Dit alles zal ongeveer 6 tot 8 weken duren.

Verder worden ook de voegen van de raambogen, de voorzijde van de kerk, de consistorie en de kosters-woning nagekeken en waar nodig vervangen. Daarvoor was een hoogwerker nodig, die ondertussen alweer is verdwenen. Ook is er nog wat voegwerk binnen in de kerk gerepareerd. Het werk vordert gestaag en we hopen dat binnen 2 weken alles gereed is en dat de steigers weer weggehaald kunnen worden door de torenkraan. Best wel spectaculair.

NIEUWS VOOR HET GZ?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

Voor vragen en zo mogelijk antwoorden kunt u bij ondergetekende terecht.

Namens het college van kerkrentmeesters, Ad Klarenberg

Facebook.

Wordt vriend op facebook van de kerk Blokzijl- Scheerwolde en we delen met u en jou de bijzondere activiteiten, die er zijn in en om de kerk!

KinderKerk Blokzijl Scheerwolde.

KinderKerk is er voor groep 1-3 tijdens de dienst in de Waaier vanaf 10 uur. KinderKerk voor groep 4-8 is er tijdens de dienst in de consistorie van de Grote Kerk, de kinderen gaan na de eerste schriftelezing naar de KinderKerk en komen na de collecte weer terug in de dienst. De KinderKerk heeft een eigen collecte. Tijdens de diensten in Scheerwolde, speciale diensten of projecten worden de kinderen van groep 1-3 ook in de kerk verwacht. Dit is tijdens Advent en de Veertigdagentijd periode en met speciale diensten zoals Kerst, Palmzondag, Pasen, Pinksteren, School-Kerk dienst, Dopen en de Startzondag.

Kopij eerstvolgende nummer voor het nummer dat vrijdag uitkomt: kopij tot uiterlijk zaterdagmiddag 12.00 uur naar Henk van Dalen hvandalen03@hetnet.nl

Giethoorn

Predikant Ds.A.C.J. van Waard-Pieterse, De Elzen 20, 8355 CX Giethoorn, 0521-342555
astridvanwaard@hotmail.com
Scriba:
Harry Besselse, p/a Beulakerweg 78a, 8355 AK Giethoorn, 0521-344266
scribagiethoorn@gmail.com
giethoorn.protestantsekerk.net
Kerkrentmeesters bankrek.nr NL69 RABO 0322 0010 80
Diaconie bankrek.nr: NL39 RABO 361 2597 51

Eredienst. Aanvang 10.00 uur.

Op zondag 9 december gaat onze eigen predikant A.C.J. van Waard - Pieterse voor. In deze dienst viert we het Heilig Avondmaal in zittende vorm. De organist is de heer A. Nijmeijer en de heer J Bouwmeester is de dienstdoende ouderling. De uitgangscollecte is bestemd voor het pastoraat. Tijdens de dienst zal er oppas aanwezig zijn voor de kleintjes. Kerkvervoer: Hans Spitz, tel. 360322.

Collecten opbrengsten.

Zondag, 2 december: Kerk € 76,30 en Diaconie € 57.-. De uitgangscollecte bedroeg € 52,10 en zal ten goede komen aan het missionaire werk. De bloemengroet ging naar mevrouw L. van Marle.

In verband met de viering van het Heilig Avondmaal a.s. zondag hieronder een gedicht van Wim van der Zee:

Als wij weer het brood gaan breken dat Gij, Heer, ons geeft, leer ons dan met hem te delen die geen deel van leven heeft.

Als wij van de feestwijn mogen drinken die Gij, Heer, ons geeft, leer ons

dan om te gedenken wie een lege beker heeft.

Als wij samen in de kring zitten om wat Gij ons geeft, leer ons dan vast te houden wie geen handen heeft.

Als wij weer de lofzang zingen om wat God ons geeft, leer ons dan voor hem te roepen die geen stem meer over heeft.

Ook als wij zo de toekomst viert die Gij, Heer, ons geeft, leer ons dan vandaag te zorgen voor wie zelf geen morgen heeft.

Voor u allen een gezegende adventstijd en een groet van Minie Kruiders.

Kuinre / Blankenham

Prot. Gem. Ds. R. v.d. Hucht
H. de Cranestraat 107
8374 KL Kuinre, 0527-231220
rvdhucht@ziggo.nl
Scriba Kuinre:
scriba-kuinre@live.com
Scriba Blankenham: Mevr. C.A. Appelo-de Ruiter,
Kerkbuurt 10, 8373 EG Blankenham,
0527-202584
Postadres Protestantse Gemeente Blankenham:
Kerkbuurt 9,8373 EG Blankenham
www.kuinreblankenham.
protestantsekerk.net
Facebookpagina van de prot. gemeente Kuinre en de prot. gemeente Blankenham:
www.facebook.com/
pknkuinreblankenham

A.s. zondag 9 dec. is er een gezamenlijke dienst in Blankenham om 10.00 uur. De Bijbel staat vol met verhalen over verwachting, verlangen en hoop. Zondag 9 december lezen we Lucas 1 en 3, over de geboorte en het optreden van Johannes de Doper, die in de woestijn mensen de weg wijst en hen vertelt over de komst van de Messias.
Zondag 16 december is er 's morgens een gezamenlijke dienst in Blankenham om 10.00 uur.
Kerst-samenzang-dienst. Op 16 december 's avonds is de jaarlijkse Kerst-samenzang-dienst. Het koor Jubilee o.l.v. dirigent Henk Boeve, organist Theun Hoen en de muziekgroep Jubal uit Ossenzijl werken mee aan de dienst. Zingt u ook mee? Plaats en tijd: Prot. Kerk, H.d.Cranestraat 41, Kuinre, 19.30 uur.

Op de zondag vóór Kerst, 23 december, is er 's morgens om 10.00 uur een gezamenlijke dienst in Kuinre. Voorganger is Mevr.J.Lalkens uit Emmeloord.
Zondagschoolkerst. In Kuinre viert de Zondagschool het kerstfeest op 23 december. Iedereen is van harte uitgenodigd. Het wordt een afwisselende dienst. De muzikale begeleiding is in handen van Harry Muis. Aanvang 19.00 uur in de prot.kerk te Kuinre. In Blan-

NIEUWJAARSCONCERT?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

kenham viert de zondagschool het kerstfeest op maandag 24 december; de kinderen brengen een "Sterrenspel" en de musical "Een mooie droom". Iedereen is van harte uitgenodigd. Aanvang: 19.00 uur in de prot.kerk te Blankenham.

Bijbelkring.

De eerstvolgende bijeenkomst van de Bijbelkring is op maandag 17 december om 13.30 uur in de protestantse kerk Blankenham. Dit seizoen staan de woorden van het Onze Vader centraal. We kijken samen naar de betekenis van dit gebed, vroeger en nu. Van harte welkom!

Eerste kerstdag viert we in beide dorpen de geboorte van het goddelijke Kind. 'Hij werd klein om ons groot te maken', zingt een bekend kerstlied. 'In Zijn licht zien wij het Licht', zingt een ander lied. De vroege dienst van 9.30 uur vindt plaats in Blankenham. De late dienst van 11.00 uur is in Kuinre. Door omstandigheden kan muziekvereniging Excelsior Kalenberg Hogeweg niet meewerken aan de dienst in Kuinre. Oecumenisch koor Jubilee is bereid gevonden om haar plaats in te nemen. We zijn blij met hun toezegging. Organist Hiljan Bontkes zal de samenzang van de bekende kerstliederen begeleiden in Kuinre en Blankenham.

Zieken.

In onze gebeden denken we aan de zieken, aan hen die in het ziekenhuis zijn en aan de zieken thuis en in een verpleeghuis. Ook bidden we voor hun familie en naasten.

In de liederenbundel 'Licht, 10 liedjes voor iedereen' van Coot van Doesburgh, vond ik een hedendaagse vorm van het oude lied 'Nu sijt wellicome':

*Wees van harte welkom, pasgeboren kind,
Zo kwetsbaar, klein en weerloos, zo teerbemind.
Wees van harte welkom in een wereld, diep verward,
Welkom in ons huis, in ons leven, in ons hart.
Kom in ons hart.*

*Wees van harte welkom kleine zonnestraal,
zo'n levensgroot geschenk voor ons allemaal.
Wees van harte welkom als een vaste zekerheid,
Blijk van pure liefde en vrede in de strijd.
Kom in ons hart.*

Kerststal in Zandverhalen
Vanaf 8 december is in Elburg een bijzondere expositie: 'Kerst buiten de vesting: het kerstverhaal in zandsculpturen uitgebeeld'. Het eeuwenoude Bijbelverhaal van de geboorte van Jezus is gecombineerd met een actueel thema. Jezus is immers gekomen te midden van de problemen van deze wereld; uitgebeeld wordt hoe hij wordt geboren te midden van de plastic soup. Vanaf 1 november is gewerkt aan de Kerstexpositie door Radovan Zivny uit de Tsjechische Republiek, de Rus Ilya Filimonov en de Nederlandse Susanna Ruse-ler. Radovan maakte de koppen

Vervolg van pagina 11

van de personages van de kerststal. Direct hierna gaat hij naar Rome, om op uitnodiging van de Paus de grootste kerststal in zand te maken op het Sint Pietersplein, 'Nativity Story on St. Peters Square in front of the Vatican'. Een enorm project, waar vijf jaar voorbereiding aan vooraf ging. Genoemde drie topartiesten hebben hier ook gewerkt, met dertig anderen. In veertien maanden tijd hebben zij de grootste expositie in zand ter wereld opgezet. Toen Radovan voor het eerst in Elburg kwam, wilde hij er vijf dagen werken. Hij had niet zoveel met het christelijke gedoe. Hij is echter zó onder de indruk geraakt van het niveau, van de gedachte erachter, het verhaal en van de omvang van het project, dat hij hier een half jaar gebleven is. Er zijn veel mensen die geïntoneerd raken bij het zien van de expositie. Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag: 10.00 – 18.00, zondag t/m maandag: 13.00 – 18.00 Entreprijzen: Volwassen € 16,50 Kinderen € 14,50 Adres: J.P. Broekhovenstraat 9-11, 8081 HB Elburg, Tel.0525 745 970, mailadres: reservations@zandverhalen.nl, site: <https://zandverhalen.nl>

BIJZONDER CONCERT?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

Met vriendelijke groet,
Ds.R.v.d.Hucht

Steenwijkerwold

Predikant: ds. E. van Veen,
tel. 58 85 68, ericveen@ziggo.nl

scriba: S.C. Offringa, Mariënwold 13,
8341 PZ Steenwijkerwold
tel. 06 - 30 22 43 38, scriba.
pk.steenwijkerwold@gmail.com
Kerkelijk bureau: kerkelijkbureau@pk-steenwijkerwold.nl

Zondag 9 december.

Aanvang: 09.30 uur. Voorganger: ds. E. van Veen. Organist: Jannie Bennen. Ophaaldienst: dhr. H. Wubs. Eindcollecte: Pastoraat. Lezingen: Maleachi 3:1-4 en Lucas 3:1-6. Johannes zet de gevestigde orde op zijn kop, daar lezen we deze zondag in het evangelie over. Hij roept mensen op hun leven anders in te richten. Kom tot inkeer, neem de tijd, richt je op het wezenlijke dat van Godswege leven bepaalt. Stel dat, zegt Johannes, dan zou het kunnen gebeuren dat kromme wegen recht worden en dat God onverwacht redding brengt. In de woestijn klinkt een stem. Roept ons: Maak de paden recht, dicht de kloven. Maak kromme wegen recht, dan zal de Eeuwige redding brengen. Durven we ons ten diepste aan te laten spreken en de moed te vatten echt te veranderen? Soms moeten we het iets anders doen dan dat we het gewend zijn, de boel gaat op

zijn kop. Soms lijkt het nodig om door elkaar geschud te worden om je van een last echt te kunnen bevrijden. Op deze adventszondag vieren we met elkaar de maaltijd van de Heer, waarbij iedereen welkom is om dit mee te vieren.

Voor de tweede adventszondag

*Een kaarsje, een kaarsje, een vlammetje gaat aan.
Maak plaats in je leven, want Kerstmis komt eraan.
Het tweede lichtje brandt al, het zegt: wees maar niet bang.
Het duurt nog maar drie weken, de nacht duurt niet meer lang!*

Leesgroep.

De eerstvolgende bijeenkomst van de leesgroep is op maandag 10 december om 10.00 uur in Hoogthij. Wilt u een keer een bijeenkomst van de leesgroep meemaken, en kijken of het wat voor u of jullie is, kom gerust.

Kerstmarkt.

Vrijdag 14 december is er vanaf 18.00 uur weer de jaarlijkse kerstmarkt in Steenwijkerwold. Als kerk zijn we daar aanwezig met een kraam. We hopen elkaar daar te zien.

Bezorgen Kerstgroet.

Ook dit jaar brengen wij weer een kerstgroet naar de mensen uit onze gemeente die 75 jaar of ouder zijn en naar mensen die (langdurig) ziek zijn. Wij willen u vragen om te helpen met het rondbrengen van de Kerstgroeten! De groeten kunnen opgehaald

JUBILEUMCONCERT?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

worden op zaterdag 15 december vanaf 9.00 tot 10.00 uur in de kerk, u heeft dan nog ruim een week de tijd om de groeten te bezorgen. We rekenen op uw medewerking. Alvast hartelijk bedankt.

Kerstzangdienst met Chr. Brassband De Woldklank.

Wat is er nou leuker dan met elkaar bekende kerstliederen te zingen? Dat kan op zondagavond 16 december in de Protestantse Kerk te Steenwijkerwold. Na de zeer geslaagde kerstzangdiensten van de afgelopen jaren trekt Chr. Brassband De Woldklank uit Steenwijkerwold ook dit jaar alle registers open onder de bezielende leiding van dirigent Karel Jager. Dit jaar wordt er meegewerkt door het Protestantse Kerkkoor Steenwijkerwold onder leiding van Adriaan Oudkerk. Deze avond zullen veel bekende kerstliederen gezongen worden, maar zullen korps en koor ook van zich laten horen met bekende en minder bekende kerstliederen en kerstmelodieën. De muziekcommissie van De Woldklank draagt er zorg voor dat de prachtige kerk sfeer- vol is versierd. Het is zeker de moeite waard is om deze dienst te bezoeken als opmaat naar het Kerstfeest. De Woldklank hoopt dan ook op een volle kerk op

zondagavond 16 december. De avond begint om 19.30 uur en u kunt gratis naar binnen. Aan het eind zal een deurcollecte worden gehouden.

Concert Side Table Singers.

Op zondagmiddag 16 december geeft het gemengd kamerkoor The Side Table Singers uit Steenwijkerwold een concert in onze kerk. Het koor staat onder leiding van Johan Rodenhuis, en Ruth Pos zal op de piano begeleiden. Er is medewerking van het koperensemble High Moor Brass o.l.v. Martin Oosterwijk. De aanvang is 15.30 uur. Entree € 10,- Na afloop is er een glaasje Glühwein. **Kerstviering voor ouderen.** De kerstviering voor ouderen (vanaf 75) jaar is dit jaar op donderdag 20 december in Hoogthij. Het programma duurt van 10.30 uur tot en met 14.00 uur. U krijgt hier natuurlijk een uitnodiging voor, maar wilt u zich alvast opgeven dan kan dat bij Petra van Beek, tel. 588 685 of de fam. Stegink, tel. 523 514.

Bloemen.

Met een hartelijke felicitatie voor haar 90e verjaardag en een groet van de gemeente zijn de bloemen uit de dienst van zondag 2 december gebracht bij mevrouw .K. Tuit-Raggers in Zonnekamp.

Wij leven mee.

Als u iets te melden heeft of door te geven wat betreft pastoraat, neem dan gerust contact op met één van de ouderlingen of met de predikant. Het leven van mensen is vaak een weg van op

Lees verder op pagina 13

KWALITEIT ZONDER COMPROMIS

VAN DER GRAAF BV PRODUCTENT VAN:

- "G.V." TROMMELMOTOREN
- "G.V." FRIKTIKOPPELINGEN
- "G.V." TANDWIELKASTEN

Tel.: 0527-241441
Fax: 0527-241488
info@vandergraafpte.nl
www.vandergraafpte.nl

Van der Graaf
Power Transmission Equipment

DE 4 LINDEN

MAKELAARDIJ

ZIEL elektrotechniek

- aanleg en onderhoud van elektrotechnische installaties zoals bedrijfs-, utiliteits-, woonhuisinstallaties • schakel- en ventilatietechniek • data- en telecommunicatie
- programmeerbare besturingen • beveiliging • nood- en verlichtingsystemen
- wind en zonne energie

Kanaalweg 10, 8356 YS BLOKZUL
Tel./fax: (0527) 29 17 43 / 29 17 20

De ZIEL van uw installatie

Welkom in de Kerk

Wij maken magazines: van de kerken, voor toeristen. Om hun te laten weten dat ze welkom zijn. In de omgeving en in de kerken.

Stichting Welkom in de Kerk werkt zonder winstoogmerk. U bent welkom op: www.welkominderkerk.nl

skieën in Sauerland welkom in Haus Reinhold

Twee ruime appartementen. Ook gelijktijdig te boeken.

Kijk op hausreinhold.nl

Topic Creatie

- Topic Creatieve ideeën
- Topic Creatieve tekst
- Topic Creatieve ontwerpen
- Topic Creatieve online media
- Topic Creatieve offline media
- Topic Creatieve Communicatie

Verrassend creatief
topic.nu

Hoe verwelkomen wij toeristen?

Hebt u er wel eens over nagedacht hoeveel mensen in uw regio vakantie vieren? Ze komen om te wandelen of te fietsen, te shoppen of musea te bezoeken. Ze zoeken rust en ontspanning. En misschien zoeken ze ook wel naar zichzelf. Waarom zou u ze niet uitnodigen een kerkdienst bij te wonen? Of mee te doen aan een kerkelijke activiteit?

Daarom maken wij al jarenlang voor de kerken in de Kop van Overijssel het recreatiemagazine Wal & Water en deze zomer voor het eerst ook een magazine in Twente. Dat kunnen we ook in uw regio doen. Een mooi uitgevoerd blad met inspirerende artikelen en informatie over uw kerkelijke activiteiten.

Interesse? Laten we er dan eens vrijblijvend over praten.
Bel met Bertine ten Brinke: 0546-577475

Kijk voor meer info op:
walenwater.welkominderkerk.nl

Vervolg van pagina 12

en neer. Zo ook in onze gemeente. Sommige mensen hebben veel zorg nodig. Er zijn ook mensen voor wie de toekomst onzeker is of die wachten op spannende behandelingen of nadere onderzoeken. En dan zijn er de mantelzorgers die soms zwaar belast worden, maar hun werk met veel liefde doen. Alle zieken en hun verzorgers sterkte toegewenst! In Lindestede in Wolvega is opgenomen mevr. W. Verbeek-Wagter, en in het verpleeghuis Zonnekamp in Steenwijk, dhr. P. de Vries, Baarsweg

Giften.
De fam. Orsel heeft € 30,- ontvangen voor de kerk, en mevr. Buter heeft € 10,- ontvangen, ook voor de kerk. Hartelijk bedankt voor deze giften.

Tenslotte,

-en vele duizenden, ontheemd

-en vele duizenden, ontheemd, gevluht uit eigen land, beducht voor tirannie, geweld, voor dood, voor moord en brand; genade Heer, hoor ons gebed, zie deze wereld aan!

O God, uw groot begrijpend hart kent onze angst en pijn; genees de zieke wereld weer, zodat zij goed zal zijn. Genade Heer, hoor ons gebed, zie deze wereld aan!

Uit liedboek: Gezang 997:1 en 4

Met vriendelijke groeten, ds. Eric van Veen

Vollenhove

Hervormdvollenhove.nl
redactie@hervormdvollenhove.nl

Predikant Vollenhove-stad: ds. D. Wolters, Steiger 27, 8325 HB Vollenhove tel. 0527-239291
predikantstad@hervormdvollenhove.nl

Predikant Vollenhove-Ambt: ds. H.J.H. Pap, Leeuwte 88, 8326 AD Sint Jansklooster tel. 0527-239504
predikantambt@hervormdvollenhove.nl

Scriba: Dhr. H. Wijermars, Postbus 82, 8325 ZH Vollenhove. tel. 0527-243860
scriba@hervormdvollenhove.nl

Koster Grote Kerk: dhr. G. Bos, tel. 0527-241951.

Beheerder Hervormd Centrum "Tilvoorde": mw. N. Lassche-Remijnse, Tilvoorde: tel. 0527-241538
tilvoorde@hervormdvollenhove.nl

Koster Kapel: mw. F.Vis - van Dalen, tel. 0527-245337
kapel@hervormdvollenhove.nl

9 december 2018 om 10:00 uur in de Grote Kerk, in deze dienst hoopt ds. H.J.H. Pap voor te gaan. De organist is dhr. J. V. Bredewout en het lied voor de dienst is Lied 444. Collectes: diaconie, instandhouding van de eredienst, energiekosten. De autodiens wordt verzorgd door Fam. R. van Dalen, telefoon 246767. Er wordt in Tilvoorde

op de jongste kinderen van onze gemeente gepast door: Pascal Mooiweer en Gerda van Eerde . **9 december 2018 om 14:30 uur in de Kapel**, in deze dienst hoopt Ds P E G Wiekeraad uit Ulsen voor te gaan. De organist is dhr. H. Dunsbergen en het lied voor de dienst is Lied 444. Collectes: diaconie, instandhouding van de eredienst, energiekosten. De autodiens wordt verzorgd door Fam. R. van Dalen, telefoon 246767.

Agenda.

9 december 2018 om 10:00 uur, Cantorij, Grote Kerk.

9 december 2018 om 17:00 uur, Gast aan tafel, de Voorhof.

11 december 2018 om 20:00 uur, Consistorievergadering Ambt, Kapel.

12 december 2018 om 19:15 uur, Vesper, Grote Kerk.

19 december 2018 om 10:00 uur, bijbelkring 60+ Stad, Tilvoorde.

19 december 2018 om 19:15 uur, Vesper, Grote Kerk.

20 december 2018 om 15:00 uur, Contactmiddag oudere gemeentesleden; adventsviering, Kapel.

Bloemengroet.

Er zijn afgelopen week, als teken van medeleven en als groet van de gemeente, bloemen gebracht Mw. Apperlo-Ketellapper, Duinigermeerweg 4 Blokzijl en bij mw. Renes-v.d Heide, Doeveslag 21.

Giften.

De Diaconie ontving via Annelies Naberman € 20.00 en via ds. Pap € 10.00.

Het College van Kerkrentmeesters ontving via ds. Pap € 10.00 voor de kerk, en via de bank een gift van € 25.00 en een gift van € 60.00 voor het orgelfonds. Hartelijk dank voor deze giften.

Bij de ochtenddienst van zondag 9 december, tweede advent Maria.

De tekst voor de dienst vinden we in Lukas 1.

'In de zesde maand nu werd de engel Gabriël van God gezonden naar een stad in Galilea, genaamd Nazaret, 27tot een maagd, die ondertrouwd was met een man, genaamd Jozef, uit het huis van David, en de naam der maagd was Maria. 28En toen hij bij haar binnengekomen was, zeide hij: Wees gegroet, gij begenadigde, de Here is met u. 29Zij ontroerde bij dat woord en overlegde, welke de betekenis van die groet mocht zijn. 30En de engel zeide tot haar: Wees niet bevreesd, Maria; want gij hebt genade gevonden bij God. 31En zie, gij zult zwanger worden en een zoon baren, en gij zult Hem de naam Jezus geven. 32Deze zal groot zijn en Zoon des Allerhoogsten genoemd worden, en de Here God zal Hem de troon van zijn vader David geven, 33en Hij zal als koning over het huis van Jakob heersen tot in eeuwigheid, en zijn koningschap zal geen einde nemen. 34En Maria zeide tot de engel: Hoe zal dat geschieden, daar ik geen omgang met een man heb? 35En de engel antwoordde en zeide tot haar: De heilige Geest zal over u komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; daarom zal ook het heilige, dat ver-

wekt wordt, Zoon Gods genoemd worden. 36En zie, Elisabet, uw verwante, is eveneens zwanger van een zoon in haar ouderdom en dit is reeds de zesde maand voor haar, die onvruchtbaar heette. 37Want geen woord, dat van God komt, zal krachteloos wezen. 38En Maria zeide: Zie, de dienstmaagd des Heren; mij geschiede naar uw woord. En de engel ging van haar heen.'

In de musea kun je veel schilderijen bewonderen die dit gebeuren uitbeelden vaak onder de titel annunciatie. Reeds in de vroegchristelijke kunst was het een geliefd onderwerp.

What's up nieuws.

Woensdag 7 november was het zover, de eerste activiteit van What's up kids! Het thema van deze keer was: What's up your photo. 20 kids waren nieuwsgierig naar de activiteit gekomen. Na een verhaal over Noach werd er uitleg gegeven over de activiteit. Het thema was dieren en het was de bedoeling dat er foto's gemaakt werden aan de hand van opdrachten. Bijvoorbeeld een 'wild' dier spotten en op de foto zetten, een mier zo groot mogelijk fotograferen, een zo gek mogelijke 'apen' foto van je groepje maken etc. In 4 groepen vertrokken we, bepakt en bezakt met drinken en wat lekkers door Vollenhove. Wat een creatieve foto's werden er gemaakt en wat een lol!! Zelfs enkele meesters en juffen van school werden gestrikt voor een foto maar ook winkelende mensen die enthousiast meededen! Na elke opdracht werd de foto naar Alinda geappt waar zij vervolgens een beoordeling gaf en we verder mochten. Nadat alle opdrachten gedaan werden konden we terug naar de Voorhof waar we wat drinken kregen en een snoepje. Alinda liet alle foto's zien die gemaakt waren. Een leuk feest ter herkenning! Uiteindelijk had er 1 groepje gewonnen en konden we terug kijken op een geslaagde middag!

INTERESSANTE LEZING?
Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

JEUGDDIENST?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

geven. Ook daar stralen nu kinderen als ze mogen spelen met de voetballen of een step. Nogmaals hartelijk dank dat u mee heeft geholpen om deze actie tot een groot succes te maken, maar bovenal zijn we God dankbaar, dat hij het werk in onze gemeente zo zegent. Hartelijke groet van de diaconie.

Zendingscommissie.

De opbrengst van de najaarszendingscollecte in de kerk bracht € 233,10 op en samen met de binnengekomen giften konden we in totaal € 458,10 overmaken naar Kerk in Actie. Ook mochten we weer een mooie gift van € 1.000,- ontvangen voor het project Wolters in Praag. Dit bedrag is inmiddels ook doorgestort naar de GZB. Wij willen iedereen hartelijk danken voor deze prachtige opbrengsten! Namens de zendingscommissie, Gesina Zweistra-de Oude.

Vollenhove STAD

Ds. D. Wolters, Steiger 27, 8325 HB Vollenhove, 0527-239291
E-mail: predikantstad@hervormdvollenhove.nl

Advent

Al wie dolend in het donker, in de holte van de nacht, en verlangend naar een wonder op de nieuwe morgen wacht: vrijheid wordt aan u verkondigd door een koning zonder macht.

Dor en droog geworden aarde die om dauw en regen vraagt, dode mens die snakt naar adem, wereld die om toekomst vraagt: Zie mijn Zoon, de nieuwe Adam, die mijn welbehagen draagt. (Hemelhoog 122: 1, 4)

Met een hartelijke groet, Dick Wolters

Vollenhove AMBT

Ds. H.J.H. Pap, Leeuwte 88, 8326 AD, Sint Jansklooster, 0527-239504.
E-mail: predikantambt@hervormdvollenhove.nl
E-mail: scriba@hervormdvollenhove.nl

Meeleven met.

Dhr. J.J. Driessen, Hoge Veldweg 30, Sint Jansklooster is weer thuis. Mogelijk kunt u eens een kaartje sturen naar onze zieken.

Kom tot ons, de wereld wacht, Heiland, kom in onze nacht. Licht dat in de nacht begint, kind van God, Maria 's kind. Advent is wachten Wachten op God

'En na de dood van Abraham zegende God Izak zijn zoon, en Izak woonde bij de bron van de Levende en Ziende' (Genesis 25:11, weergave DB 1545). Genesis 25:11

(...) 'Het verstand laat zich wijsmaken [lett.: dromen] dat je God moet dienen en verzoenen met zichtbare offers, of andere oefeningen, die door mensen verzonden zijn. De voorbeelden van de aartsvaders laten echter zien dat dit de voornaamste en hoogste godsdienst is, dat je op God wacht.

Dát is immers het goede nut en doel en de eigenlijke oefening van het geloof. Want het geloof wil ons in de eerste plaats richten op het onzichtbare, namelijk dat het ons voorhoudt om die dingen te geloven, die je met ogen niet kunt zien.

Dat kunnen wij op zich nog wel enigermate dulden en verdragen, maar het wordt moeilijker als de hulp die het verwacht, wordt vertraagd en uitgesteld. Zoals Abraham vijftienvintig jaar heeft gewacht voor aan hem de beloofde zoon werd geboren, en zoals Izak twintig jaar zonder kinderen bleef.

Het aller-bezwaarlijkste is echter dit: wanneer op het uitstel en het lange wachten ook nog volgt dat alles wat gebeurt, ongerijmd en onbegrijpelijk schijnt te zijn voor de ogen van het verstand. Wie dan nog kan verwachten en vertrouwen, en op datgene kan hopen, dat uitgesteld wordt, en dát kan liefhebben, dat met alles in tegenspraak is – die zal tenslotte ervaren dat God waarachtig is en Zijn belofte getrouw houdt. (Maarten Luther)

Ten slotte, Ontvangt allen een vriendelijke groet vanuit de pastorie aan de Leeuwte, ds. H.J.H. Pap

Wanneperveen / Belt-Schutsloot

Ds. W.J. Menkveld, Veneweg 33 7946 LC Wanneperveen, 0522-701108
b.g.g. 06-40428018, jmenkveld@solcon.nl
Scriba: mevr. R. Lok-Lok, Noorderweg 57, 8066 PW Belt-Schutsloot, 038-3867486
scriba@pknwanneperveenbeltschutsloot.nl
Protestantse kerk Wanneperveen, 06-51038124
IBAN: NL27 RABO 0367 1544 63
t.n.v. het college van kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente Wanneperveen/ Belt-Schutsloot
www.pknwanneperveenbeltschutsloot.nl

Advent.

Eén ster maakt de lucht minder dreigend. Eén kaars maakt de nacht minder zwart. Eén hand maakt de weg minder eenzaam. Eén stem maakt de dag minder stil. Eén vonk kan begin van nieuw vuur zijn. Eén noot het begin van een lied. Eén kind het begin van een toekomst. Eén wens het begin van een jaar. J. Roelofs-van der Linden

Diensten 9 december – 2e Advent

Belt-Schutsloot 09.30 uur – Voorganger: ds. W.J. Menkveld –

Vervolg van pagina 13

Adventsdienst, m.m.v. Excelsior. Wanneperveen 11.00 uur – Voorganger: ds. W.J. Menkveld. In beide dorpen is er een extra collecte voor het pastoraat.

Diensten 16 december – 3e Advent

Belt-Schutsloot 09.30 uur – Voorganger: ds. J.P. van Ark, Wapenveld.

Wanneperveen 11.00 uur – Voorganger: ds. W. Smit, Smilde. De diaconiecollecte in beide diensten is voor de kerstattenties voor ouderen.

Oppas W'veen en BS: Zie www.pknwanneperveenbeltschutsloot.nl, onder: rooster.

Rooster bloemendienst W'veen.

09/12 – Fam. J. Lubbinge en fam. C. Heidema.

16/12 – Fam. H. Heidema en fam. J. Minnema.

Bloemen.

De bloemen uit de dienst van 2 december in BS gingen ter bemoediging naar de heer B. van Essen. De bloemen van het liturgisch bloemstuk zijn gebracht bij mw. S. Halfmouw. De bloemen in Wanneperveen gingen naar de heer W. Kok en mw. J. Bakker-Broekman. Beide zijn jarig geweest.

Verantwoording.

In week 48 is door ds. Menkveld € 20 ontvangen. De najaarszendingcollecte heeft in Wanneperveen 472,97 euro opgebracht. De collecte van 2/12 voor het binnenlands diaconaat bedroeg in W'veen €44,75.

Rondbrengen kerstattentie's Wanneperveen.

Op zaterdag 15 december willen we weer een kerstattentie bij gemeenteleden vanaf 75 jaar bezorgen als kerstgroet van onze gemeente. We zoeken daarvoor vrijwilligers die willen meehelpen om dit te doen. U

NAJAARSCONCERT?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

kunt zich opgeven bij Ineke Slot; 0527-246459 of Grietje Wink 0522-281509, of per mail; inekeslot46@gmail.com.

De attenties kunnen 15 december tussen half 11 en 11 uur opgehaald worden in de Perelaar. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking, namens de diaconie.

Kerstmiddag Wanneperveen/ Belt-Schutsloot gemeenteleden 70+

Wij willen u graag uitnodigen voor een gezellige kerstmiddag, op 14 december, in het dorpshuis in Belt-Schutsloot. Vanaf 14.30 uur bent u welkom en staat de koffie/thee met iets lekkers voor u klaar. Om 14:45 uur beginnen we deze middag waarin de kerstgedachte centraal zal staan. De verdere invulling blijft nog een verrassing. We sluiten de middag af met een broodmaaltijd.

Wij stellen uw aanwezigheid zeer op prijs. Hebt u geen vervoer en wilt u wel graag komen, bel dan en wij regelen dat voor u. Voor Wanneperveen: Ineke Slot, tel.nr 0527-246459

Voor Belt Schutsloot: Titia Stam, tel.nr. 038-3867378

Met hartelijke groet, Namens PKN Wanneperveen – Belt-Schutsloot

Vanuit de Pastorie.

De adventstijd is aangebroken. Hoog tijd om in de drukke maastroom van het dagelijks leven tijd te nemen voor bezinning en verstillig. Want, Hij komt! Meer dan ooit besef ik deze adventstijd dat Hij niet alleen gekomen is, en vandaag door zijn Geest onder ons is, maar dat Hij ook komen zal. Hoewel ik niet hoor bij de mensen die er behoefte aan hebben om voorspellingen te doen over de aanstaande komst van Jezus op de wolken van de Hemel zoals de Bijbel voorzegt, heb ik wel de indruk dat deze wereld bezig is aan een eindsprint. Ik bedoel daarmee geen eindsprint als bekroning van een prachtige goed gelopen race. Veel meer lijkt het erop dat de krachten en middelen die de mens heeft gebruikt en daarmee ook ontketent een eigen leven

gaan leiden waarover steeds minder controle mogelijk is. Als ik de Bijbelse profetieën over de laatste dagen voor de wederkomst lees dan verwacht ik dat Jezus komt op het moment dat de mens de controle volledig kwijt is en de wereld geregeerd wordt door chaos en willekeur waar alleen duistere krachten zich kunnen handhaven. Ik weet niet hoever het daarmee is, ik weet niet of onze tijd echt de laatste aanloop daar naar toe is, maar ik kan me wel steeds beter voorstellen dat het zomaar zo laat zou kunnen zijn op de wereldklok, op Gods wereldklok.

Hartelijke groeten,
Ds. Menkveld.

Willemsoord / Peperga / Blesdijke

Predikant: ds. Gerrit van den Dool
Pastorie: Steenwijkerweg 157
8338 LB Willemsoord
predikantwillemsoord@gmail.com
Telefoon predikant: 0521-346611
Scriba: Henry Bos, Steenwijkerweg 194
8338 LD Willemsoord, 0521-514587
kerk.willemsoord@hetnet.nl
Koster: mevr. T. Winters-de Boer,
0521-588515, Rentmeesters Prot.
Gem Willemsoord Peperga Blesdijke
IBAN: NL34 INGB 0000 9350 70

Zondag 9 december.

In deze dienst hoopt ds. Gerrit van den Dool voor te gaan. Ouderling van dienst is Henry Bos en het orgel wordt bespeeld door René van Rijn. De tafelcollete is voor Dorcas. De ontvangst is door Ad Baars en de bloemen worden bezorgd door Rosalie van Rouwendaal. De zorg voor de kinderen is in handen van Neeltsje en Inge. De ophaaldienst wordt verzorgd door Adrie Winters (0521-588515) en de opname van de dienst wordt rondgebracht door Benia Lensstra. Het lied voor de dienst is lied 460.

Bij de diensten.

Zondag wordt de tweede kaars

aangestoken. Het is de tweede adventszondag. Eveneens wordt het Heilig Avondmaal staande rondom de tafel gevierd. We staan in een kring en voor mensen die niet zo lang kunnen staan, staan er stoelen. Mocht u niet in de gelegenheid zijn om deel te nemen en u zou graag het Avondmaal thuis bediend willen hebben, laat het dan de diaconie of predikant weten.

Kaarsje van de wens

Daar komt het tweede kaarsje al, met licht voor elke wens: wensen voor de wereld rond, en voor ons hier tesaam, voor mensen ergens heel alleen, die niet meer durven dromen en bang zijn voor wat gaat komen. Kaarsje, kaarsje van de wens glinster met die vlam van jou geef alle mensen mooie dromen dan kunnen zij allemaal geloven dat het morgen beter kan.

Collecten Diaconie.

€ 25,85 Kerkrentmeesters: € 37,75 de uitgangscollecte voor het plaatselijk kerkenwerk bedroeg € 49,10. Allen hartelijk dank voor uw gaven.

Bloemen.

De bloemen zijn als groet en bemoediging gegaan naar mevrouw H. Piek-Grooters aan de Steenwijkerweg.

Waar geloof het meest kost.

“Bid voor ons.” Dat is vaak het eerste dat vervolgd christenen vragen. Zij kennen het belang van gebed uit eigen ervaring. Iedere week geef ik u een gebedspunt door: Verschillende politieke partijen strijden al langere tijd om het grensgebied tussen Ethiopië en Somalië. Bid om stabiliteit en rust voor de regio en het land.

Agenda.

Donderdag 13 december is er ouderlingenberaad om 20.15 uur bij Martinus Berger.

Kopij GZ.

De kopij voor het volgende zondagsblad kunt u inleveren tot uiterlijk zondag 9 december 12.00 uur bij de scriba. Het kan natuurlijk ook via kerk.willemsoord.nl

De zanger Stef Bos schreef een speciaal lied voor de kerstcampagne van Kerk in Actie voor kwetsbare kinderen in Zuid-Afrika, Colombia, Oekraïne, Myanmar en Syrië. Kerst is het feest van licht. De geboorte van Jezus maakt Gods licht zichtbaar. We mogen Zijn licht met elkaar delen, ook met kwetsbare kinderen voor wie het leven vaak donker is. Zij verlangen naar een uitgestoken hand, een warm hart en een sterke schouder. Voor hen schreef Stef Bos het lied ‘Geef licht’ dat sinds vorige week te downloaden is op de site van de protestantse kerk. Het is erg de moeite waard om daar eens een kijkje te gaan nemen maar ik wil u ook alvast een couplet meegeven.

*Het wordt steeds vroeger donker
De winter is in zicht
Alles keert naar binnen
De gordijnen gaan weer dicht
De tijd staat op een kruispunt
Niemand weet waarheen
De schoonheid is soms ver te zoeken
De dromer staat alleen*

*Geef licht Geef licht
Voor een uitweg uit het donker
Geef wat er vaak niet is
Geef licht Geef licht
Geef alles wat je hebt
Geef de liefde een gezicht*

Namens de kerkenraad een hartelijke groet aan u allen. In het bijzonder aan u die door ouderdom of ziekte aan huis gebonden zijn. Henry Bos ouderling-scriba

Rekening 2017 en begroting 2019.

Onlangs is door de kerkenraad de rekening 2017 en de begroting 2019 goedgekeurd. Deze liggen van 10 tot en met 14 december 2018 ter inzage bij kerkrentmeester A.J. Winters, aan de Steenwijkerweg 156 (graag van te voren even bellen). De kerkrentmeesters

Lees verder op pagina 15

boekbesprekingen

DOOR: DR. J.D. WASSENAAR,
HELLENDOORN

K.H. Miskotte, *Uit de dagboeken 1938-1940*, deel 5C van het *Verzameld Werk*; Kok, Utrecht, 2018; gebonden, 965 p.; ISBN 9789043530040; prijs: € 49,99.

Van weinig Nederlandse theologen van naam zijn dagboekantekeningen gepubliceerd en onder hen is nauwelijks iemand te vinden die zoveel jaren en zo uitvoerig zijn dagboeken bijhield als dr. K.H. Miskotte (1894-1976). Dit vierde deel in de reeks ‘Uit de dagboeken’ is fascinerend materiaal. Dat heeft te maken met de verscheidenheid van wat te lezen is: tal van theologische, politieke en culturele reflecties, gelardeerd met zo veel citaten uit de literatuur dat men onder de indruk

komt van de belezenheid van de schrijver. Daarnaast veel uitingen over het eigen geloofsleven (incl. twijfel en aanvechting) en de situatie van huwelijk en gezin. En: men voelt de dreiging van de oorlog. Miskotte doorzag de totalitaire ideologie van het nazisme al vroeg, zo blijkt. Het verslag van de eerste oorlogsdagen in Amsterdam schrijft hij heet van de naald. Indrukwekkend!

Karel Blei, *Karl Barth en zijn theologische weg door de tijd*; KokBoekencentrum, Utrecht, 2018; 412 p.; 9789023955375; prijs: € 37,50.

Op 10 december is het 50 jaar geleden dat de Zwitser Karl Barth (1886), een van de grootste theologen van de twintigste eeuw, overleed. In dit boek presenteert de auteur een treffend theologisch portret. Alle belangrijke werken van Barth, vooral natuurlijk de reeks *Kirchliche Dogmatik*,

passeren de revue, waarbij Blei de chronologische benadering op knappe wijze met de thematische invalshoek combineert. Zo is in dit boek te zien hoe de Duitse en Europese geschiedenis (met onder meer de Eerste Wereldoorlog, de opkomst van Hitler, de Duitse kerkstrijd) in het oeuvre van Barth doorklinkt - hij was tijdgenoot en getuige. Het boek van Blei is een toegankelijk overzichtswerk, onmisbaar voor wie zich wil verdiepen in wat Barth voor kerk en theologie betekend heeft. Niet in het minst in ons land is zijn invloed enorm geweest. - Karel Blei (1932) is emeritus-predikant van de Protestantse Kerk in Nederland. Van 1987 tot 1997 was hij secretaris-generaal van de Nederlandse Hervormde Kerk.

Luc Panhuysen en René van Stipriaan, *Ooggetuigen van de Tachtigjarige Oorlog. Van de eerste ruzie*

tot het laatste kanonschot

; Querido, Amsterdam, 2018; 336 p. geïllustreerd; ISBN 9789021415383; prijs: € 22,90.

Wie de documentaireserie ‘80 jaar’ onlangs op de televisie gezien heeft, weet dat 450 jaar geleden de Tachtigjarige Oorlog is begonnen. Al die tijd slaagde het oppermachtige Spanje er maar niet in om de opstandigheid in de Nederlanden te breken. Het moest zelfs toezien hoe uit de chaos een sterke nieuwe natie ontstond: de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. In *Ooggetuigen van de Tachtigjarige Oorlog* hebben Panhuysen en Van Stipriaan, die beiden hun sporen verdiend hebben op het terrein van de geschiedschrijving, die historie in haar meest directe vorm doorgegeven door tientallen getuigenissen uit de eerste hand te bundelen. De persoonlijke verslagen, ‘van binnenuit’ gele-

verd, zijn steeds van toelichtingen voorzien. De lezer krijgt zo een bijzonder beeld van de ontwikkelingen vanaf 1568. Boeiende lectuur.

Vervolg van pagina 14

Tafelcollecte.

Op zondag 9 december vieren wij weer het Heilig Avondmaal in deze dienst waarin Ds. Gerrit van den Dool voorgaat. De collecte willen wij dit keer graag besteden voor de organisatie DORCAS, voorgaande jaren zamelden wij voedsel voor de ouderen in Oost Europa in, door deze collecte willen wij hen geldelijk steunen zodat ook na het verstekken van de voedsel pakketten er geldelijke ondersteuning is voor de aanschaf van o.a. medicijnen en andere hulpgoederen. Wij hopen dat door de ondersteuning vanuit onze en vele andere kerkelijke instellingen in de toekomst in deze landen geen hulp meer nodig is. Geef u daarvoor. De Diaconie beveelt deze collecte van harte bij u aan.

Van de predikant.

We leven mee met onze zieken. Van hen noem ik hier br. Bertus ter Meer, die geopereerd is. We denken ook aan zr. Alie Ridders, nu zij een arm gebroken heeft. Iedere maandagavond om 20.00 uur komt een zanggroep bijeen om de Kerstmorgendienst voor te bereiden. Er wordt met zoveel plezier gezongen! Nieuwe deelnemers blijven welkom. Komende zondag vieren we het Heilig Avondmaal. We lezen klassieke teksten voor de Advent: uit Jesaja 63 en 64 'Scheur de hemel open' en uit Lucas 1, het altijd weer ontroerende verhaal over de verschijning van de engel aan de priester Zacharias. Die engel is de aartsengel Gabriël die komt 'overvliegen' uit het boek Daniël, waar hij voor de ziener visioenen moet uitleggen over het 'einde der tijden'. In de geboorte en het

latere optreden van Johannes de Doper wordt de komst van de Messias voorbereid, in wie God het einddoel van de geschiedenis realiseert.

Ik besluit met enkele strofen uit één van de mooie adventsliederen die ons gegeven zijn, Lied 449, van de hand van Jan Willem Schulte Nordholt:

*In de duisternis verwachten wij
het licht dat komen zal,
Hem, die in de nacht der nachten
wordt geboren in een stal.*

*Onze hunkerende ogen
blijven op één doel gericht,
op de Opgang uit den Hoge,
de verschijning van het licht,*

*op zijn lieflijke verschijnen
in het midden van de tijd,
in de harten van de zijnen,
in de wereld wijd en zijd,*

*op de wereldwijde vrede,
als Hij werk'lijk komen zal,
te beginnen in het heden,
te beginnen in de stal.*

Een hartelijke groet aan u, aan jou, Ds. Gerrit van den Dool

Familieberichten kunt u mailen: henriette@topic-cc.nl, of sturen: Topic, Burg. J.C. van den Bergplein 34, 7642 GT Wierden. Berichten die maandag vóór 10.00 uur binnen zijn, worden opgenomen in de krant van die week, die op vrijdag of zaterdag bij de abonnees arriveert. Het tarief is € 0,39 per mm hoogte, per kolom, exclusief 21% BTW. Eén kolom is ca. 4 cm breed. Familieberichten bestaan uit 2-koloms advertenties.

Kerstzangdienst in Hoogeveen

Liefhebbers van een Kerstzangdienst kunnen op 16 december in Hoogeveen terecht. Het Chr. Mannenkoor Westerlauwers uit Buitenpost, onder leiding van Jan Hibma, treedt op, en zal veel bekende kerstliederen ten gehore brengen. De begeleiding op het orgel is in handen van Jan Kroeske. Een kwartier voor aanvangstijd is er samenzang, onder begeleiding van de organist Gerrit Hilberink.

Zondag 16 december, 19.00 uur, Hoogeveen, Hoofstraatkerk, Stoekeplein 4

Kerstsamenzang in Raalte

Aansluitend aan de openstelling van de Plaskerk in Raalte wordt er een kerstsamenzang georganiseerd door het orgelfonds. Onder begeleiding van Klaas Bos op het orgel zullen verschillende kerstsongs worden gezongen. Verdere medewerking wordt verleend door het herenkoor de Pompeoers uit Heino. Zij zullen in deze zangdienst drie keer optreden.

Zondag 16 december, 17.00 uur, Raalte, Plaskerk, De Plas 8, meer info: Hans Beens, tel: 360414

Christelijke films en series op Netflix: dit zijn de mooiste Van kinderfilms tot waargebeurde verhalen

Op zoek naar een christelijke film of serie op Netflix? Visie, het magazine van de EO, helpt een handje en licht films uit met een positieve boodschap, christelijke insteek of inspirerend verhaal.

Come Sunday is een Amerikaanse biografische film over een voorganger. Terwijl bisschop Carl Pearson naar een programma over de genocide in Rwanda kijkt, wordt zijn geloof op de kop gezet. Hij gelooft dat God tegen hem zegt dat de eeuwige bestemming van mensen niet zo makkelijk is als 'christenen naar de hemel, alle anderen naar de hel'. Het zorgt voor een aardverschuiving in zijn zicht op God, maar maakt zijn plek als leider van een grote pinksterkerk erg lastig. Deze zeer goed geacteerde, integere, sterk geschreven biografische film vermijdt knap stereotypes en zet een integer beeld van geloof en worstelen met God neer. In deze productie worden meer vragen gesteld dan antwoorden gegeven, en daarmee is het uitstekend doorpraatvoer voor bijvoorbeeld een kringavond.

Coach Carter is een biografisch drama. In een buurt waar de kans dat jongeren in de gevangenis belanden tachtig keer hoger ligt dan dat ze een vervolopleiding doen, is basketbalcoach Ken Carter een uitzondering. Hij eist volledige toewijding van zijn team, en hoge cijfers; als één teamlid niet hard genoeg leert, mag het hele team niet spelen. Zijn methodes zijn omstreden bij leerlingen, ouders én collega's; maar hij bereikt heel wat. MTV verfilmde het leven van deze (christelijke) coach. Dat betekent dat het straatleven (inclusief geld, seks en taal) niet subtiel wordt neergezet; maar de hoge moraal, de liefde en de

kracht van coach Carter stijgen daar bovenuit. Mooi kijkvoer om over door te praten!

Chesapeake shores (serie) Terwijl het in serieland steeds gewoner wordt om expliciete seks en heftig geweld te tonen, is er één kabelnetwerk dat lijnrecht tegen die trend ingaat: Hallmark. Dit Amerikaanse televisiekanaal brengt (veelal romantische) films uit waar je met een gerust hart met het hele gezin naar kan kijken, zoals deze serie over een vrouw die terugkeert naar het dorp uit haar jeugd. Een serie als een Hallmark-kaart: wellicht een beetje zoet, enigszins voorspelbaar maar toch hartverwarmend.

Nothing to Lose *Nada a Perder* is een Braziliaanse biografische film over voorganger. Wat doe je als buitengewoon rijke leider van een megakerk wanneer je verdacht wordt van omstreden prediking en schimmige financiële praktijken? Dan verfilm je gewoon je eigen leven. Dat deed Edir Macedo in ieder geval; hij betaalde voor deze verfilming van zijn autobiografie. Voor de (zeer) welwillende kijker is het resultaat het verhaal van een vasthoudende volgeling van Jezus die staat voor zijn geloof; voor de wat kritischere kijker een platte, melodramatische en eenzijdige heiligenprent.

Jessica Darling's It List is een tienercomedy. Als je naar de middelbare school gaat, wil je erbij horen. Maar in deze comedy lukt dat Jessica Darling niet echt; vooral omdat ze het niet zo belangrijk lijkt te vinden. Deze comedy is goed geschikt om met jonge tieners te kijken; hoewel niet expliciet christelijk, stelt het de waarde van populariteit lichtvoetig aan de kaak. Voor wat oudere kijkers valt het voorspelbare script en het houterige acteerwerk wellicht op.

In-lawfully Yours is een romantische comedy. Een New Yorkse, moderne vrouw betrapt haar man op overspel en wordt verliefd op een dominee, dat is het uitgangspunt voor deze romcom. Daarbij lopen zowel de dominee als de vrouw tegen de nodige uitdagingen aan. Ondanks de lichte, humoristische toon, zitten er best wat diepe thema's in de film verweven, en gelukkig weet de film een prekerig toontje te vermijden.

The Red Tent is een Bijbelse serie. Met een licht-literaire, vrouwelijke aanpak van het Bijbelverhaal van Abraham, Izaäk en Jakob is deze miniserie zeker geen doorsnee bijbelverfilming. Centraal staat Dina, de dochter van Jakob en zijn eerste vrouw Lea. Maar hoewel de verhalen uit het Oude Testament duidelijk bronmateriaal zijn, gaat de serie erg vrij met de bronnen om. Liefde, bloed en passie genoeg, maar voor een Bijbelverfilming is er wel erg weinig God in *The Red Tent* te vinden.

A.D. is een Bijbelse serie. Waar de (door de EO) uitgezonden miniserie *The Bible* ophoudt bij Jezus, begint A.D. op het moment dat Jezus naar de hemel gaat. Daarbij lopen een hoop verhaallijnen door elkaar: de Romeinse machthebbers, de apostelen, de eerste christenen; het is een wirwar van verhaallijnen, intriges en Bijbelse en buitenbijbelse historische (en minder historische) gebeurtenissen. Fascinerend kijkvoer, maar nooit heel diepgravend.

Heaven is for Real is een waar-gebeurd verhaal. Waar *90 Minutes in Heaven* onlangs van Netflix verdween, neemt het goed te vergelijken *Heaven is for Real* die plaats in. Opnieuw het verhaal van iemand die een tijdje in de hemel was (nu een jongen) en daarover

vertelt. De cast is sterk, het verhaal meeslepend, maar de beelden van de hemel (en Jezus) die we te zien krijgen zijn helaas wat cheesy en ongeloofwaardig. Toch is deze film beter dan de eerder genoemde *90 minutes in heaven*.

Patterns of Evidence: Exodus documentaire Is de Bijbel historisch betrouwbaar? Vaak zijn er twee reflexen op deze vraag: de neiging 'm als een precies geschiedenisboek te zien (is-ie niet), of de neiging de historiciteit te ontkennen (onterecht). Deze boeiende documentaire laat zien dat de Bijbel historisch gezien verrassend serieus genomen kan worden.

Left Behind is een christelijke actiefilm. In de jaren 90 kon je niet om de *Left Behind*-boeken heen: een serie thrillers waarin werd beschreven hoe het zou kunnen gaan als de christenen worden opgenomen en de anderen achterblijven. Na een aantal low-budgetverfilmingen kwam er in 2014 een wat grotere verfilming uit met filmster Nicolas Cage in de hoofdrol. De film combineert het spannende gegeven van een opname – inclusief hoopjes achtergebleven kleren – met de vraag wat het met mensen doet als je achterblijft, terwijl de christenen in je omgeving weg zijn. Of je geraakt wordt door deze vragen, ligt eraan; in de seculiere pers werd de film unaniem neergesabeld vanwege bizarre plotwendingen, houterige dialogen en ongeloofwaardig acteerwerk, maar christelijke recensenten zagen vaak de goede insteek en oprechte bedoelingen.

PvdA wil meldplicht seksueel misbruik

"Bij vermoedens van misbruik moet er altijd worden gemeld", zegt PvdA-Kamerlid Attje Kuiken. "Zodat de inspectie kan meekijken wat er is gebeurd. Dan ligt het niet meer bij een religieuze instelling, want slachtoffers zijn voor mij altijd belangrijker." Een meerderheid van de Tweede Kamer steunt dit plan van de PvdA. De partij hoopt hiermee de zwijg- en wegkijkcultuur bij religieuze instellingen te doorbreken, meldt RTL Nieuws. Seksueel misbruik binnen de katholieke kerk werd tientallen jaren verzwegen en ook binnen de kerk van de Jehova's Getuigen vond misbruik plaats. De Jehova's lossen meldingen van misbruik alleen intern op, omdat 'Het Woord van God de enige échte wet is die voor hen geldt'.

Bron: Trouw.

NIEUWS VOOR HET GZ?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

BAKKERIJ HOUTSMA

Kerkstraat 70
Vollenhove - tel. 24 12 53

drok Al ruim 100 jaar advies en woningstoffering op maat

DECORETTE HUBO

- Gordijnen
- Laminaat
- Behang
- Kastten op maat
- Vloerbedekking
- Zonwering
- Accessoires
- Kortom... alles!

De Weyert 10, Vollenhove | 0527-24 13 55 | decorette-drok.nl

VAN GROEVE TOT CONSUMENT

GEDENKSTENEN

- Staannde letterplaten
- Enkele gedenkstenen
- Dubbele gedenkstenen
- Liggende zerken
- Gedenkstenen met volledige bedekking
- Gedenkstenen met gedeeltelijke of volledige tuin of grint gedeelte
- Gedenkstenen met een omranding
- Alle uit te voeren in eenvoudig, klassiek, kunstzinnig of natuurlijk ontwerp

JK Jan Kalk Natuursteen
SINDS 1887

Gedenkstenen // Aanrechtbladen // Dorpels // Schouwen // Vensterbanken // Vloeren // Wastafelbladen

OOK VOOR ONDERHOUD- EN RESTAURATIEWERKZAAMHEDEN

Stadskanaal: Klompenmaker 2, 9502 EP - Tel. 0599 - 622 290 - Fax 0599 - 616 510 - Emmen: Weerdingerstraat 201 7822 BK - Tel: 0591 - 532 224
E-mail: info@jankalknatuursteen.nl - www.jankalknatuursteen.nl

HOVENIERSBEDRIJF

Waar uw wens ons werk is.

JAN LOGTMEIJER
Al 29 jaar een begrip

Markeweg 113
8398 GM Blesdijke
Telefoon (0561) 45 27 08
Mobiel: 06 - 55 76 51 20

Bouwbedrijf Wicherson

verbouw
nieuwbouw
onderhoud

Steenwijkerwold
tel.: 0521 - 58 95 49

AANNEMERSBEDRIJF STEGINK

Basserweg 17
8342 TE Basse

T 05 21 58 82 73
E info@steginkbasse.nl

NIEUWBOUW
VERBOUW
ONDERHOUD

NVBU

www.steginkbasse.nl

Uitvaartverzorging
Grafkistenfabriek Nieuw-Amsterdam

Voor een piëteitsvolle uitvaart...

Bij overlijden: **0800 - 024 25 26**
(dag en nacht bereikbaar)

Kantoor:
Ballastweg 2
7741 ZL COEVORDEN
Tel.: (0524) 515 899
Fax: (0524) 515 227

Postadres:
Postbus 208
7740 AE Coevorden
e-mail: uvvugna@planet.nl

Vestigingen in: Emmen - Coevorden - Zuidwolde (Dr.)
Voor informatie: (0591) 633 020 of (0524) 515 899

HÉT WEEKBLAD VOOR BETROKKEN KERKMENSEN

Maak nu kennis met het **Gezamenlijk Zondagsblad**

Ga naar: www.welkomindekerk.nl

Of vul de bon in:

3 MAANDEN PROBEREN VOOR MAAR € 8,95!

JA, ik wil het vernieuwde Gezamenlijk Zondagsblad drie maanden op proef voor slechts € 8,95. Daarna beslis ik of ik een abonnement neem.

Dhr. | mw. | fam. *

naam:

adres:

postcode: woonplaats:

e-mail: tel.nr.

*Omcirkel de juiste aanhef.
In envelop zonder postzegel sturen naar: Gezamenlijk Zondagsblad, Antwoordnummer 12, 7620 VP Wierden

Reveil
waker en waaks kritisch en betrokken maandbladreveil.nl

Kerst Special

om uit te delen

deel uit
op straat •
in je buurt •
via je kerk •
aan je collega's •
overal gewoon •

BESTEL NU!
maandbladreveil.nl
vanaf 10 exemplaren
€0,75 p/st
excl. verzending

